

Anders Wikberg

Kohti AMK-tutkintoa!

Väyläopintojen kehittäminen IT- ja media-alan koulutuksessa

Opinnäytetyö

Kevät 2018

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Kulttuurituottajan (ylempi AMK) tutkinto-ohjelma

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminnan ja kulttuurin yksikkö

Tutkinto-ohjelma: Kulttuurituottaja Yamk

Suuntautumisvaihtoehto:

Tekijä: Anders Wikberg

Työn nimi: Kohti AMK-tutkintoa! Väyläopintojen kehittäminen IT- ja media-alan koulutuksessa

Ohjaaja: Esa Savola

Vuosi: 2018

Sivumäärä: 50

Liitteiden lukumäärä: 2

Tiivistelmä

Tässä opinnäytetyössä on selvitetty ja kehitetty Keski-Pohjanmaan ammattiopiston IT- ja media-alan perustutkintojen väyläopintoja. Koulutusta järjestää Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä, ja IT- ja media-alalla aloittaa n. 72 datanomeiksi ja media-palvelujen toteuttajiksi opiskelevaa.

Kehittämisen yhdeksi näkökulmaksi otettiin ammatillinen reformi, joka muuttaa ammatillista koulutusta kokonaisvaltaisesti. Reformi antaa oppilaitokselle ja oppilaalle entistä enemmän mahdollisuuksia toteuttaa opintoja yksilöllisesti.

Opinnäytetyö on osa laajempaa kehittämistyötä, jossa Keski-Pohjanmaan ammattiopiston IT- ja media-alan opiskelijoille tarjotaan entistä useampia tapoja suorittaa tutkinto. Tästä esimerkkinä ovat väyläopinnot, joissa voi yhdistää opintoihin entistä enemmän verkko-opintoja ja AMK-opintoja. Kehittämistyössä selvitettiin väyläopintojen toteuttamisen haasteita IT- ja media-alalla ja selvitettiin mm. mahdollisuutta juurruttaa tulevaisuudessa väyläopinnot osaksi koulutusta.

Opinnäytetyön tuloksena syntyi myös kehittämissuunnitelma, jossa kuvataan kolme eri tietä suorittaa väyläopintoja osana perustutkintoa. Kehittämistyössä väyliä avulla voidaan havainnollistaa väyläopintojen suorittamista opettajille ja opiskelijoille. Väyliin kuuluu maistiaisopintoja Seinäjoen ammattikorkeakoulun Kulttuurituottaja-opinnoista ja Centria Ammattikorkeakoulun avoimia AMK-opintoja, joita ammatin opiskeleva nuori tai aikuinen voi suorittaa valinnaisina opintoina.

Avainsanat: väyläopinnot, etäopetus, reformi, koulutus, Kpedu, media, it-ala, datanomi, verkko-opetus

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Cultural Management (Master's Degree)

Author/s: Anders Wikberg

Title of thesis: Ready for university of applied sciences! Development of path applications in IT and media studies

Supervisor(s): Esa Savola

Year: 2018

Number of pages: 50

Number of appendices: 2

The present Master's thesis explores and develops the IT and media education path studies of Central Ostrobothnia Vocational College. Annually, 72 students start their studies in IT and media education at the school, run by the Federation of Education of Central Ostrobothnia.

In this thesis, one aspect of development is the professional reform, which will comprehensively transform vocational education. The reform will give the educational institution more opportunities to provide studies and the student to complete studies individually.

This thesis is part of a larger development project aimed at providing students with more ways to complete studies, for example, path studies that allow students to include more online studies and Bachelor studies in their curricula. The development project explored the challenges of implementing path studies in IT and media education and analysed the possibility of integrating path studies as part of the programme in the future.

One of the outcomes of the thesis is also a development plan describing three different ways of completing path studies as part of the Bachelor-level degree. The courses include "try-out studies" in Cultural Management at the Seinäjoki University of Applied Sciences and open Bachelor's Studies at Centria University of Applied Sciences, which can be chosen as optional studies.

Keywords: path studies, reform, studies, Kpedu, media, Vocational Qualification in Business Information Technology, online studies

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	1
Thesis abstract.....	2
SISÄLTÖ.....	3
1 JOHDANTO.....	5
2 TAUSTA.....	6
2.1 Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän strategia, tunnusluvut ja toiminta.....	6
2.2 Tutkimusprosessi, -tavoitteet ja -ongelmat.....	8
2.3 Ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulun tehtävät.....	9
2.4 Jatko-opinnot korkeakouluun kulttuuri- ja luonnontieteidenaloilla.....	10
2.5 Ammatillinen reformi 2018, mikä oikeastaan muuttui?.....	12
2.6 Väyläopinnoilla korkeakouluopinnot tutuiksi.....	15
2.7 Onko väyläopinnoista hyötyä?.....	17
3 VÄYLÄOPINTOJEN NYKYTILANNE AMMATTIOPISTOLLA.....	20
3.1 Väyläopinnot Keski-Pohjanmaan ammattiopistolla.....	20
3.2 Seinäjoen ammattikorkeakoulu tarjoaa avoimen AMK-opintoja.....	21
3.3 Opiskelijoiden palauteet väyläopinnoista.....	22
3.4 Aikuisopiskelijat väyläopinnoissa -hyviä käytänteitä IT- ja media-alan väyläopintoihin.....	23
4 MENETELMÄT.....	24
4.1 Tutkimusmenetelmät.....	24
4.2 Tulevaisuudentutkimus tutkimusmenetelmänä.....	26
4.3 Miten tulevaisuutta voi tutkia nykyhetkessä?.....	26
5 VÄYLÄOPINTOJEN KEHITTÄMINEN KESKI-POHJANMAAN AMMATTIOPISTOLLA.....	29
5.1 Väyläopinnot osaksi IT- ja media-alan opintoja toimintatutkimuksen työkaluilla.....	29
5.2 Tulevaisuuden tutkimus IT- ja media-alalle.....	31
5.3 Skenaariotyöskentelyn vaihe 1: SWOT-analyysi.....	32
5.4 Skenaariotyöskentelyn vaihe 1 jatkuu: Arvot, toiveet, pelot ja tavoitteet...35	
5.5 Skenaariotyöskentelyn vaihe 2: Skenaarioiden laatiminen.....	38

5.6 Skenaariotyöskentelyn vaihe 3-4: Vision ja mission laatiminen	40
6 KOLME VÄYLÄÄ AMMATTIKORKEAKOULUOPINTOIHIN	41
6.1 Kulttuurituottaja väylä.....	41
6.2 Ohjelmoijan väylä.....	43
6.3 Media-alan opinnoista liiketalouden ammattilaiseksi.....	44
7 POHDINTA	46
LÄHTEET	48
LIITTEET.....	51

1 JOHDANTO

Olen työskennellyt IT- ja media-alan kouluttajana vuodesta 2010 Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymällä. Koko työuran ajan olen kehittänyt opetusta, digitaalisia oppimisympäristöjä ja etäopetusta. Viimeiset viisi vuotta olen ollut monimuotoisen toteutuksen vastuukouluttaja media-alan perustutkinnossa (2013-2018). Vuonna 2018 aloitin tieto- ja viestintäteknikan vastuukouluttajana. Keski-Pohjanmaan ammattiopistossa opiskelee vuosittain yli 5000 opiskelijaa neljässä eri yksikössä, kuudessa toimipaikassa ja yli kaksikymmentä eri alaa ja 60 eri tutkinnossa. IT- ja media-alan perustutkinnoissa aloittaa vuosittain n. 72 opiskelijaa.

Tässä opinnäytetyössä kehittämistyön kohteena minulla oli Keski-Pohjanmaan ammattiopiston IT- (datanomi) ja media-alan (mediapalvelujen toteuttaja) väyläopintojen kehittäminen. Väyläopinnoissa yhdistyy ammatilliset kiinnostuksen kohteeni. Väyläopinnot järjestetään pääsääntöisesti itsenäisinä verkkokursseina. Väyläopinnot mahdollistavat opiskelijalle ammattiopintojen aikana tutustua verkko-opintoina ammattikorkeakouluopintoihin. Kehittämistyön tavoitteena oli selvittää miksi juuri kukaan IT- ja media-alan opiskelija ei suorita väyläopintoja ja etsiä parhaita käytänteitä opintojen suunnitteluun aloilta, joissa väyläopintoja suoritetaan laajasti.

Ammatillinen koulutus on isojen muutosten edessä ammatillisen reformin myötä. Reformi tuli voimaan vuoden 2018 alussa. Reformissa muuttui ammatillisen koulutuksen rahoitus, ohjaus, toimintaprosessi, tutkintojärjestelmä ja järjestäjä rakenne. Yksilöllisiä opintopolkuja on entistä helpompi järjestää korkeakouluopinnoista kiinnostuneille toisen asteen opiskelijoille. Esimerkiksi 180 osaamispisteen koulutuskonaisuudesta voi suorittaa 25 osaamispistettä korkeakouluopintoina.

Tässä opinnäytetyössä tutkin myös reformin tuomia muutoksia ammatilliseen koulutukseen ja miten muun muassa väyläopinnot voivat tukea reformin toteuttamista. Opinnäytetyössä suunnittelin IT- ja media-alan opiskelijalle kolme erilaista reittiä väyläopintoihin ja ammattikorkeakouluun.

2 TAUSTA

2.1 Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän strategia, tunnusluvut ja toiminta

Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä on monialainen ja toimintaansa aktiivisesti kehittävä koulutusorganisaatio, joka järjestää toisen asteen ammatillista perus- ja lisäkoulutusta, valmentavaa koulutusta, oppisopimuskoulutusta sekä kansanopistokoulutusta. Koulutusyhtymä on myös aktiivinen alueen ja sen elinkeinojen kehittäjä, joka toimii yhteistyössä alueen kuntien, elinkeinoelämän sekä muiden koulutus- ja kehittämistoimijoiden kanssa.

Koulutusyhtymässä valmistauduttiin reformiin, toimintojen uudistamiseen ja tehostamiseen laatimalla strategia- ja kehittämisvisio, jonka voi tiivistää sloganiin: ”Yhdessä oppien tulevaisuuden osaajaksi.”

Tavoitteet, jotka johtavat onnistuneeseen vision toteuttamiseen ovat:

- Asiakkaan kanssa menestyminen.
- Yksilöllisen oppimisen korostaminen.
- Edistysellinen, kokeileva ja yhdessä tekevä työyhteisö.

Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän vuoden 2017 tunnusluvut:

- 6 toimipaikkaa: Ammattikampus ja Hyvinvointikampus Kokkolassa, Kannus, Kausinen, Kälviä ja Perho.
- 36,5 milj. € liikevaihto.
- 440 työntekijää.
- 5254 tutkinto-opiskelijaa.
- 3270 muuta opiskelijaa (yritys- ja henkilöstökoulutus, kansanopisto, työvoimakoulutus, VALMA).
- 60 eri tutkintoa.

- 65 projektia.

- 3,8 opiskelijatytyväisyys (1-5).

Kuvio 1. Toiminta Kpedussa, prosessikaavio Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän toiminnasta.

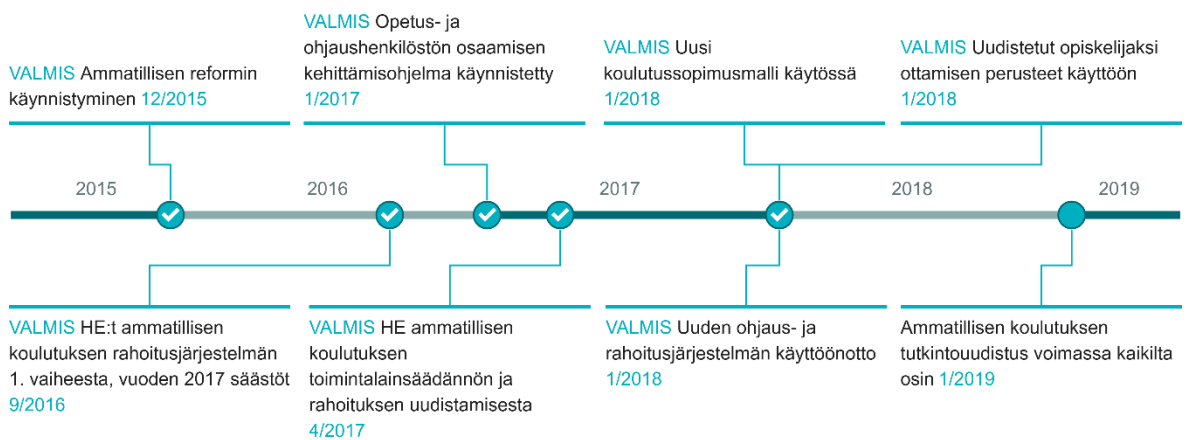
Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on kohottaa väestön ammatillista osaamista, kehittää työelämää, vastata työelämän osaamistarpeisiin ja edistää työllisyyttä. Koulutuksen ohella Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä osallistuu työelämän kehittämis- ja palvelutehtävään edistämällä alueellista kehitystä projektitoiminnan avulla (KPEDU, [viitattu 10.7.2018]).

2.2 Tutkimusprosessi, -tavoitteet ja -ongelmat

Tutkimusprosessi jakautui selvitys-, rajaus-, tutkimus- ja analysointivaiheisiin. Ensin piti selvittää että, kuinka paljon väyläopintoja suoritetaan Keski-Pohjanmaan ammattiopistossa kokonaisuudessaan ja kuinka paljon niitä suoritetaan IT- ja media-alalla. Tietojen karttuessa selvittävää ja kysyttävää tuli entistä enemmän, esimerkiksi miksi IT- ja media-alalla väyläopinnot eivät kiinnosta opiskelijoita, kun taas sosiaali- ja terveystieteiden alalla valtaosa suorittaa niitä.

Kehittämistyön keskeisin ongelma oli selvittää, miksi väyläopinnot eivät vedä IT- ja media-alalla ja miten ne saataisiin kehittämistyössä integroitua osaksi IT- ja media-alan koulutuksiin.

Ajallisesti tutkimus osui mielenkiintoiseen aikaan, sillä opetus- ja kulttuuriministeriö on valmistellut ammatillista reformia vuodesta 2015 ja hanke on nyt siinä vaiheessa, että se pitäisi ottaa ammatillisissa oppilaitoksissa käyttöön.

18.4.2018

Kuvio 2. Ammatillisen reformin eri vaiheet 2015-2019 (Opetus- ja kulttuuriministeriö, [viitattu 20.8.2018]).

Reformi tuo mukaan paljon uudistuksia, haasteita ja ongelmia, jotka ovat liian massiivisia kokonaisuuksia yhteen opinnäytetyöhön tiivistettäväksi. Reformista lisää kappaleessa 2.5.

Otin IT- ja media-alan kehittämisen tämän opinnäytetyön näkökulmaksi, sillä se on ympäristö, jossa olen työskennellyt koko työurani ajan ja väyläopintojen huono vetovoima on ollut yksi isoimpia haasteita IT- ja media-alan koulutuksissa. Pohdin ja hyödynnän kuitenkin reformin tuomia muutoksia IT – ja media-alan väyläopintojen kehittämiseen.

Keskimäärin IT- ja media-alan opiskelijoita aloittaa lukuvuosittain noin 72 nuoriso- ja aikuisopiskelijaa. Nuoret suorittavat opintonsa pääasiassa päiväkoulutuksessa kolmessa vuodessa ja aikuiset suorittavat saman tutkinnon monimuotoisesti kahdessa vuodessa. Viimeisen kymmenen vuoden aikana vain yksi media-alan opiskelija on suorittanut väyläopintoja ja tieto- ja viestintätekniikan opiskelijoista vain muutama on suorittanut väyläopintoja.

Keski-Pohjanmaan ammattiopiston IT- ja media-alan pidempiaikaisen kehittämistyön (10 vuotta) tavoitteena on vaiheittain lisätä väyläopintoja suorittavien opiskelijoiden osuutta merkittävästi. Tässä opinnäytetyössä tein myös tulevaisuustutkimusta kehittämistyön tavoitteiden pohjalta. Opinnäytetyön ja kehittämistyön tavoitteista ja tuloksista lisää seuraavissa luvuissa.

2.3 Ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulun tehtävät

Ammatillinen koulutus toimii väylänä ammattiin ja työelämään, mutta myös jatko-opintoihin. Ammatillinen perustutkinto tuo kelpoisuuden korkeakouluopintoihin ja ammattikorkeakoulut ovat keskeinen jatkokoulutusväylä ammatillisen tutkinnon suorittaneille. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen teettämän selvityksen mukaan ammatillisen perustutkinnon kautta ammattikorkeakouluun hakeneiden osuus on kasvanut koko 2000-luvun ajan, ja viime vuosina kaikista ammattikorkeakouluun hakeneista jopa 30% haki ammatillisella tutkinnolla opintoihin (Liikettä niveliin, [viitattu 21.6.2018]).

Lainsäädännön mukaan ammatillisen peruskoulutuksen tehtävä on lisätä väestön ammatillista osaamista, kehittää työelämää ja vastata työelämän osaamistarpeisiin. Muita tehtäviä ovat työllisyyden ja yrittäjyyden edistäminen ja tukea elinikäistä oppimista (Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta, L 631/1998).

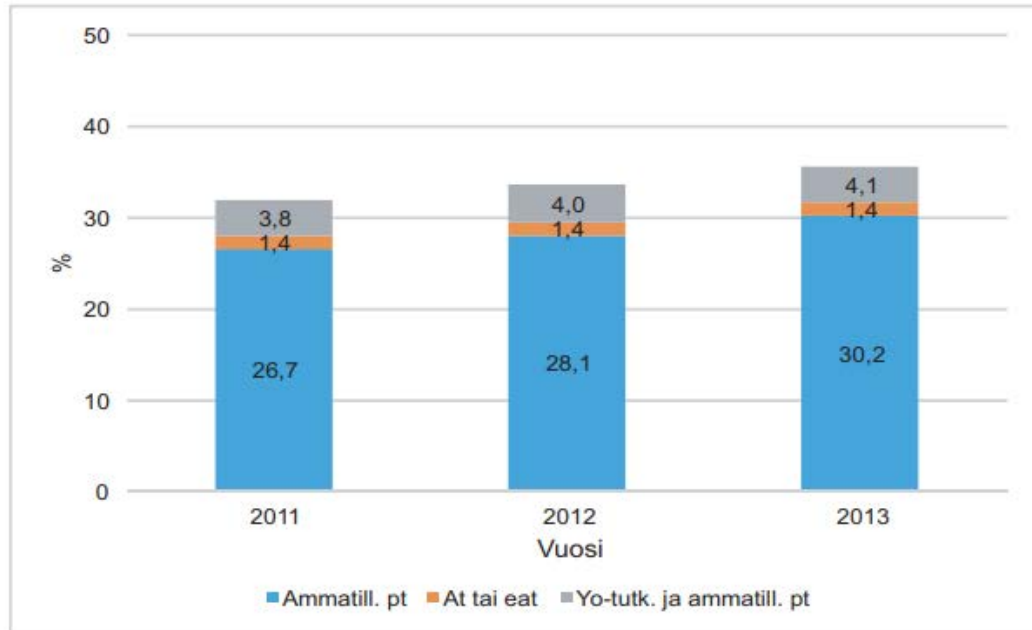
Ammattikorkeakoulun tehtävä on taas antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimukseen sekä tutkimukseen, taiteellisiin ja sivistyksellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin ja tukea opiskelijan ammatillista kasvua. Ammattikorkeakoulun muita tehtäviä ovat työelämää ja aluekehitystä edistävät toiminnot: tutkimustoiminta, kehittämis- ja innovaatiotoiminta sekä taiteellinen toiminta, unohtamatta elinikäistä oppimista (Ammattikorkeakoululaki L 932/2014).

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen tilaaman Liikettä Niveliin -selvityksen mukaan molempien, ammatillisessa koulutuksessa ja ammattikorkeakoulutuksessa korostuvat lähtökohtaisesti yhteydet työelämään. (Liikettä niveliin, [viitattu 20.8.2018]).

Ratkaisujen Suomi -nimisessä hallituksen strategisessa ohjelmassa kävi ilmi että, hallitusohjelman (valtioneuvosto 2015) linjaukset kannustavat ammatillista peruskoulutusta ja ammattikorkeakoulutusta tekemään yhteistyötä. Pääministeri Juha Sipilän strateginen ohjelma asetti tavoitteeksi työurien pidentämisen ja linjasi, että opintopoluista tulee tehdä mahdollisimman joustavia koulutusasteiden sisällä ja välillä. Yhteistyötä toisen asteen koulutuksen ja korkea-asteen välillä tulee lisätä. Yhtenä kehittämiskohteena hallitusohjelman liiteaineistossa mainitaan myös aiempien opintojen hyväksi lukemisen väljentäminen.

2.4 Jatko-opinnot korkeakouluun kulttuuri- ja luonnontieteidenaloilla

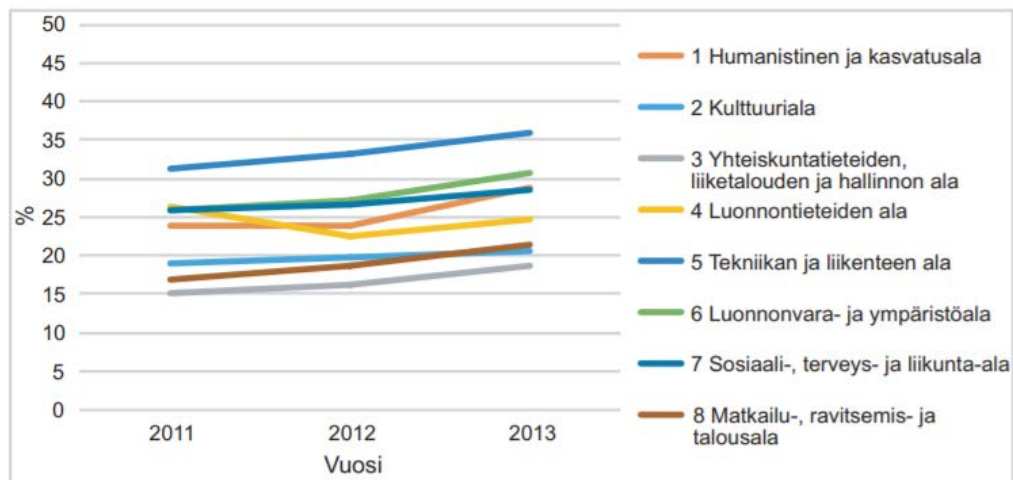
Ammattikorkeakouluilla on keskeinen merkitys ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden jatkokoulutusväylänä. Vuonna 2013 ammattikorkeakouluun hakijoista 30,2% haki ammatillisella perustutkinnolla. Vaikka otanta on lyhyt, niin selkeästi ennistä enemmän ammatillisella koulutuksen jälkeen hakeudutaan ammattikorkeakouluopintoihin, vuotuista kasvua oli n. 2% vuosien 2011 ja 2013 välillä.

Kuvio 3. Ammattikorkeakoulujen nuorten- ja aikuiskoulutukseen ammatillisella perustutkinnolla, ammatti- tai erikoisammattitutkinnolla sekä yliopisto- ja ammatillisella perustutkinnolla hakeneiden osuus kaikista ensisijaisista hakijoista (Liikettä niveliin, [viitattu 24.6.2018]).

Ammatillisesta koulutuksesta hakeutui eniten ammattikorkeakouluopintoihin tekniikan ja liikenteen alalla, luonnonvara- ja ympäristöalalla sekä sosiaali-, terveys- ja liikunnan aloilla. Kehittämistyön aloilla kulttuuri- ja luonnontieteiden aloilta n. 20-25% hakeutui ammattikorkeakouluun ammatillisella tutkinnolla.

Sosiaali-, terveys- ja liikunnan alalla tilanne on vertailun paras, sillä yli 35%-hakijoista hakee ammatillisella perustutkinnolla. Tilanne on myös Keski-Pohjanmaan ammattiopistolla samanlainen, sillä sosiaali- ja terveyden alalla väyläopintojen integrointi perustutkintoon on kaikkein pisimmällä.

Kuvio 4. Ammattikorkeakoulujen nuorten koulutukseen ammatillisella perustutkinolla hakeneiden osuus kaikista ensisijaisista hakijoista koulutusaloittain (Liikettä niveliin, [viitattu 24.6.2018]).

Ammattikorkeakouluihin haettiin heikoiten yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalta ja lähes yhtä huonosti kulttuurialalta (20%).

2.5 Ammatillinen reformi 2018, mikä oikeastaan muuttui?

Ratkaisujen Suomi- strategisessa (2015) ohjelmassa pääministeri Juha Sipilä asetti kymmenen vuoden tavoitteen, jossa Suomi on koulutuksen, osaamisen ja modernin oppimisen kärkimaa. Tämä tavoite jaettiin viiteen hallituskauden tavoitteeseen:

- Oppimisympäristöjä on modernisoitu, digitalisaation ja uuden pedagogiikan mahdollisuuksia hyödynnetään oppimisessa.
- Koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrä on vähentynyt. Koulutuksen keskeyttäneiden määrä on laskenut.
- Koulutuksen ja työelämän välinen vuorovaikutus on lisääntynyt.
- Tutkimus- ja innovaatio toiminnan laatu ja vaikuttavuus ovat kääntyneet nousuun.
- Koulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyys on lisääntynyt ja koulutusviennin esteet on purettu.

Kymmenen vuoden tavoitetta katsottaessa herää väkisinkin kysymys, että eikö Suomi jo ennen muutoksiakin ollut koulutuksen, osaamisen ja modernin oppimisen kärkimaa millä tahansa mittarilla mitattuna? Samassa raportissa esitettiin arvioita reformin tuomista 190 miljoonan euron vuotuisista säästöistä (vaikutus julkisen talouden kustannuksiin). Voiko reformistisilla säästöillä kuitenkin parantaa koulutusta ja osaamista?

Opetushallituksen mukaan reformin myötä opintoihin voi hakeutua aikaisempaa joustavammin, sillä hakeutua voi ympäri vuoden, eikä pelkästään virallisena haku-aikana. Uudistusta kutsutaan jatkuvaksi hauksi. Koulutuksen järjestäjälle jatkuva haku mahdollistaa kohdentaa koulutuksia erilaisille kohderyhmille ja erilaisiin tarpeisiin. Mielestäni uudistus on hyvä varsinkin opiskelijan näkökulmasta, joka ei tarvitse odottaa vuotta tai puolta vuotta sopivaa opintojen aloitusajankohtaa. Uudistus haastaa oppilaitokset kehittämään digitaalisia oppimisympäristöjä ja kehittämään verkko-opintoja entistä paremmiksi. Käytännössä datanomin perustutkinnon jatkuvahaku on toteutettu itsenäisillä verkkokursseilla, luentotallenteilla ja tehtävillä.

Kaikille opiskelijoille laaditaan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS). Opintoaika on myös joustava riippuen opiskelijan aikaisemmasta ammatillisesta osaamisesta. Osaamista voidaan hankkia oppilaitoksen järjestämässä valmistavassa koulutuksessa ja työpaikalla. Nyt osaaminen ratkaisee, ei opintoihin käytetty aika. Reformissa työelämän roolia on haluttu nostaa entisestään. Keski-Pohjanmaan Koulutusyhtymän 2016 tilinpäätöksessä kyseenalaisti työpaikkojen valmiuden lisätä työssäoppijoita reformin ehdottamassa mittakaavassa.

Tutkintoja on jatkossa 164 aiemman 351 tutkinnon sijaan. Tutkinnot ovat nykyistä laaja-alaisempia. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, [viitattu 5.5.2018]).

Laki ammatillisesta koulutuksesta korvaa lait ammatillisesta perus- ja aikuiskoulutuksesta, eli käytännössä raja-aidat nuorten ja aikuisten koulutusten välillä kaatuu. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, [viitattu 22.5.2018]).

Nyt luokassa voi olla samaan aikaan opiskelemassa peruskoulusta valmistuneita 16-vuotiata ja työelämässä olevia aikuisia. Haastattelin opiskelijoita, jotka ovat olleet

luokassa, jossa on eri-ikäisiä opiskelijoita ja he pitivät muutosta positiivisena. Vanhemmat opiskelijat toivat ryhmään elämänkokemusta ja nuoret uutta näkökulmaa opetettaviin aiheisiin (Kandelberg, Kokko [viitattu 22.5.2018]).

Käytännössä kun tutkintoja ja tutkinnonosia yhdisteltiin, nyt media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinnossa on valtavasti tutkinnonosia (66). Tietysti mikään oppilaitos ei voi tarjota jokaiseen tutkinnossaan valmistavaa koulutusta, vaan tutkinnonosista räätälöidään valmiita kokonaisuuksia esimerkiksi video-, graafisesta- ja valokuvatuotannosta kiinnostuneille opiskelijoille. Reformi tarjoaa tässä mielessä ainakin teoriassa opiskelijoille enemmän valinnanvaraa, mutta käytännössä suurin osa opiskelijoita tekevät samat valinnat kuin ennen reformia.

Rahoitus myös muuttui reformin myötä. Ennen rahoitus perustui lähes kokonaan opiskelijamäärään. Nyt perusrahoituksesta (50%) tulee opiskelijamäärästä. Suoritetuista tutkinnoista ja tutkinnonosista tulee 35% ja työllistymisen jatko-opintoihin siirtymisen perusteella tulee 15% rahoituksesta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, [viitattu 22.5.2018]). Keski-Pohjanmaan Koulutusyhtymän 2016 tilinpäätöksessä toi esiin huolen rahoituksen ennakoitavuuden heikkenemisestä.

Ennen uudistusta media-alan perustutkinnossa (KPEDU) koko tutkinto (näytöt) tehtiin monesti vasta opintojen lopussa. Nyt näyttöjä suoritetaan heti kun opiskelijan osaaminen on tutkinnonperusteiden vaatimalla tasolla. Uudistuksen myötä opiskelijat saavat opintoaikana tutkinnonosia suoritetuksi pikkuhiljaa, eikä kaikkia lopussa. Tämä on positiivinen muutos, sillä jos opinnot keskeytyvät syystä tai toisesta, niin opiskelija saa osatutkintotodistuksen jo suoritetuista tutkinnonosista.

Ennen osaamista hankittiin usein suorittamalla koko tutkinto, nyt reformissa kannustetaan myös suorittamaan entistä enemmän vain yksittäisiä tutkinnonosia. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, [viitattu 5.5.2018]).

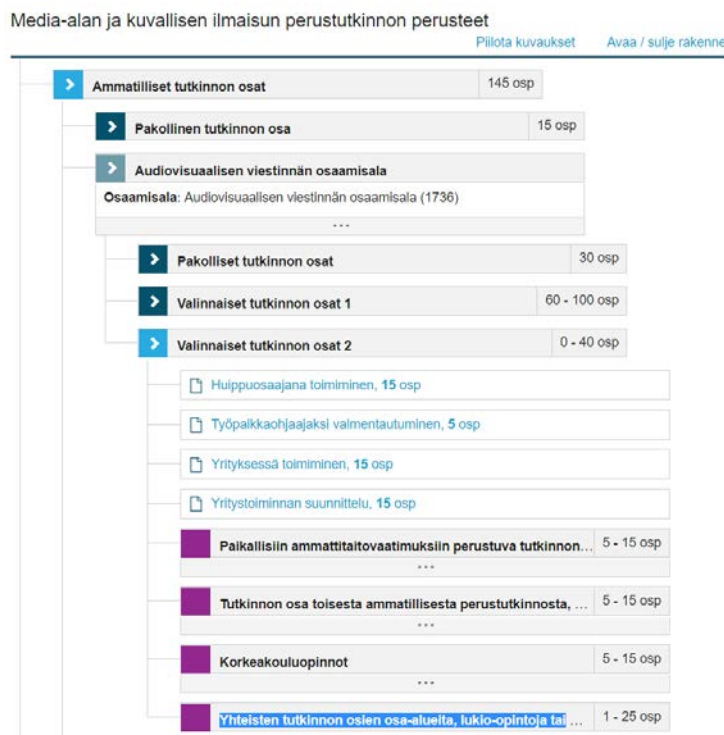
Yksittäisten tutkinnonosien suorittaminen tuo lisää joustavuutta koulutusten räätälöintiin varsinkin aikuiselle opiskelijalle ja työelämän tarpeet voi entistä helpommin ottaa huomioon.

Opinto-ohjaaja Katriina Sipilä kuitenkin oli sitä mieltä että, peruskoulusta tuleva nuoren olisi hyvä saada kokotutkinto, joka helpottaa työnhakua ja antaa enemmän mahdollisuuksia jatko-opintoihin (Sipilä 2018).

Ammatillisen koulutuksen osalta on myös vahva poliittinen tahto, että koulutuksen pitäisi siirtyä entistä enemmän työpaikoille (Liikettä niveliin, [viitattu 21.6.2018]). Tämä näkyy varsinkin näyttötutkintojen suorittamisessa, sillä entistä enemmän näyttöjä arvioidaan työpaikoilla oikeissa työtehtävissä. Monesti arvioinnissa täytyy olla mukana opettajan lisäksi työelämäneustaja, joka arvioi opiskelijan osaamista.

2.6 Väyläopinnoilla korkeakouluopinnot tutuiksi

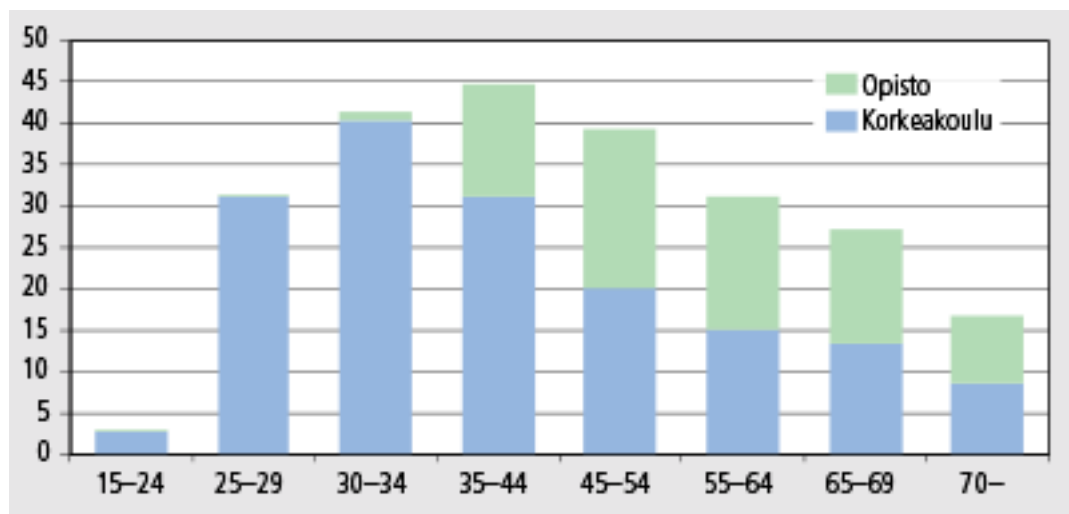
Väyläopinnoissa ammatti- ja lukio-opiskelijat pääsevät tutustumaan ammattikorkeakouluopintoihin. Ammatillisen oppilaitoksen opiskelija voi valinnaisina opintoina ottaa korkeakouluopintoja (5-15 osaamispistettä) tai jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja (1-25 osaamispistettä).

Kuvio 5. Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinnon rakenne mahdollistaa korkeakouluopinnot tai jatko-opintovalmiuksia tukevat opinnot. (Opetushallitus, 2018, [viitattu 21.6].)

Perustutkinnossa suoritettavat väyläopinnot kannustavat valmistuneita hakeutumaan ammatillisen koulutuksen jälkeen AMK-opintoihin ja ne palkitsevat myös ammattioppilaitosta, sillä osa (15%) oppilaitoksen rahoituksesta muodostuu valmistuneiden aktiivisuudesta perustutkinnon jälkeen. Jos valmistunut työllistyy opintojen jälkeen tai hakeutunut korkeakouluopintoihin, niin oppilaitos saa loput 15%-rahoituksesta.

Tilastokeskus tekee tilastoa mm. siitä miten eri-ikäryhmät ovat suorittaneet korkeakoulu opintoja.

Kuvio 6. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus ikäryhmittäin vuonna 2012. Prosenttia (Witting, [viitattu 18.4.2018]).

Euroopan unionin Eurooppa 2020 –strategiassa on asetettu Euroopassa tavoitteeksi, että 30-40 vuotiaista korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus on yli 40%. Suomi on linjannut omaksi tavoitteeksi nostaa korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuudeksi 42%. Suomen tavoitteessa lasketaan vain korkeakoulututkinnon suorittaneet (Witting, [viitattu 18.4.2018]).

Tutkintorekisterin taulukkoa tutkimalla huomaa, että korkeakoulujen suorittaneiden määrää tulee nostaa noin 2-10% riippuen ikäryhmästä.

Yksi tapa kasvattaa korkeakoulujen suorittaneiden määrää on tarjota entistä enemmän 2. asteen opiskelijoille mahdollisuuksia suorittaa jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja.

2.7 Onko väyläopinnoista hyötyä?

Yksilölliset ja joustavat koulutuspolut ja elinikäinen oppiminen ovat olleet tärkeitä viimeaikaisessa koulutuspolitikassa. Hallitusohjelman tavoitteena on tehdä opintopoluista mahdollisimman joustavia eri koulutusasteiden välillä. Hallituksen kehittämissuunnitelman mukaan elinikäiseen oppimiseen tulisi panostaa ja kaikissa kouluksissa tulee kiinnittää huomiota aikaisemmin opitun tunnistamiseen ja tunnustamiseen (Liikettä niveliin, [viitattu 24.6.2018]).

Väyläopinnot yleensä suoritetaan verkko-opintoina ammattikorkeakoulussa. Väyläopintojen suorittamisesta on monia etuja, opiskelija saattaa valmistua nopeammin ammattioppilaitoksesta, sillä monet ammattioppilaitokset antavat vaativimmista AMK-opinnoista 1,5 kertaisesti osaamispisteitä verrattuna ammattioppilaitoksen omista valinnaisista (Petäjä 2018).

Väyläopinnoista saattaa olla hyötyä hakutilanteessa ja suoritettut väyläopinnot hyväksi luetaan suoraan ammattikorkeakouluopinnoista. Väyläopinnot siis lyhentävät opintoaikaa molemmissa oppilaitoksissa.

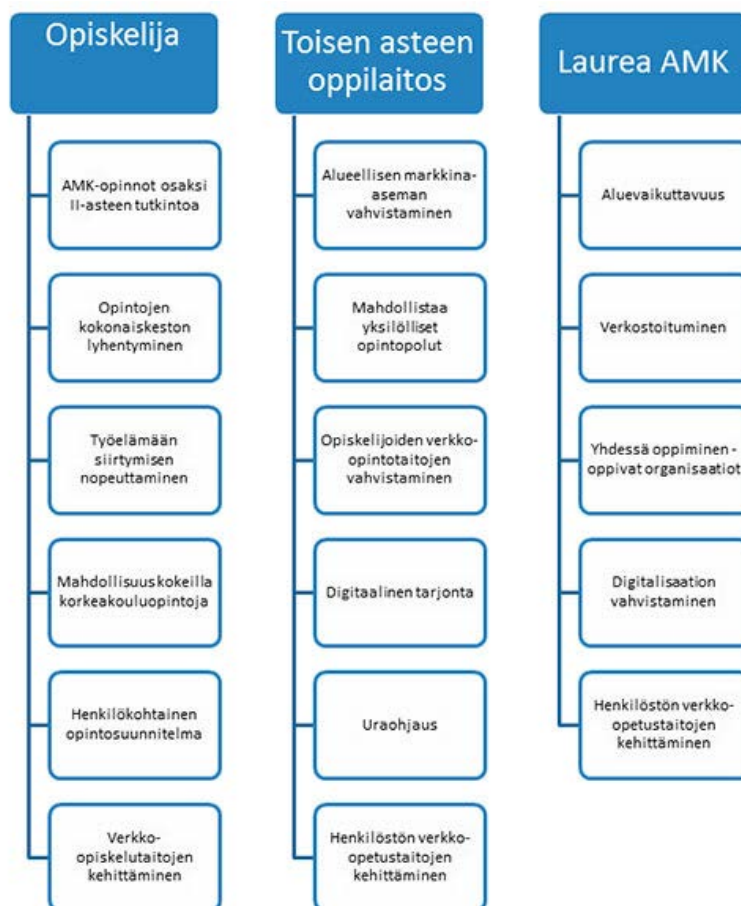
Väyläopintojen kehittämisen hyödyt ovat myös alueellisia, sillä nuoret voivat hankkia osaamista entistä laajemmin ja joustavimmin omalla kotipaikkakunnalla. Asia on tärkeä, sillä nuoret siirtyvät kotipaikkakunnalta muualle opiskelemaan ja monissa tapauksissa jäävät myös sille tielle työelämään. Alueellisesti väyläopinnot turvaavat entistä osaavamman työvoiman alueelle. Digitaalisten oppimisympäristöjen kehittämisen myötä opintojen joustavuus lisääntyy entisestään.

Väyläopintojen suorittamisesta on hyötyä opiskelijalle, ammatilliselle koulutukselle, korkeakoululle, alueelle ja koko yhteiskunnalle.

Väyläopintojen toteuttamismuodoksi monissa oppilaitoksissa valitaan verkko-opinnot, koska välimatkat toisen asteen oppilaitosten ja korkeakoulujen välillä voivat olla pitkiä. Usein opiskelijat suorittavat väyläopintoja samaan aikaan ammatillisten opintojen kanssa ja viimeisen opiskeluvuoden aikaan opiskelijat suorittavat viimeisiä näyttöjä valinnaisista ammatillisista opinnoista, jolloin verkko-opinnot ovat ajankäy-

tännöllisesti ainoa vaihtoehto toteutukseen. Jatkoväylä-hankkeen kyselyssä opiskelijat näkivät kehittämisen kohteita tehtävien palautusajoissa ja ajansovittamisessa opiskelu-, työ- ja perhe-elämän kesken.

Hyvä käytäntö väyläopintojen toteutukseen löytyi Centria-AMK lisäksi Laurean AMK:sta. Laurealla väylä-opinnoista haluttiin muodostaa sujuva, selkeä, yksinkertainen ja monistettava malli. Heillä väyläopintojen toteuttamisen muodoksi valittiin verkko-opinnot. Laurean AMK:ssa halutaan kehittää väyläopintoja siihen suuntaan, että kaikille toisen asteen oppilaille tarjotaan opintoja väyläopinto verkko-portaalin kautta. Avoimet oppimisympäristöt tarjoavat ympärivuotisen opiskelun ajasta ja paikasta riippumatta (Komulainen, [viitattu 22.5.2018]).

Kuvio 7. Väyläopintojen hyötyjä eri osapuolille. (Komulainen, [viitattu 22.5.2018]).

Väyläopintojen toteutus verkko-opintoina tuo monia etuja. Nostan opiskelijoille tärkeimmiksi seikoiksi opintojen kokonaisuuden lyhentymisen, mahdollisuuden kokeilla korkeakouluopintoja ja verkko-opiskelutaitojen kehittämisen. Toisen asteen

oppilaitos vahvistaa digitaalista tarjontaansa ja antaa opiskelijoille entistä parempaa uraohjausta. Nopeammin valmistuvat ja jatko-opintoihin suuntautuvat opiskelijat kohtavat toisen asteen oppilaitoksen taloudellista tulosta ja mainetta. Molemmat koulut verkostoituvat entistä paremmin muiden oppilaitosten kanssa ja molempien organisaatioiden opetushenkilöstön verkko-opetustaidot kehittyvät.

3 VÄYLÄOPINTOJEN NYKYTILANNE AMMATTIOPISTOLLA

3.1 Väyläopinnot Keski-Pohjanmaan ammattiopistolla

Opinto-ohjaaja Terhi Petäjän haastattelussa kävi ilmi että, Keski-Pohjanmaan ammattiopisto on toteuttanut useita hankkeita väyläopinnoista yhdessä Centria-ammattikorkeakoulun kanssa. Ensimmäinen väyläopintoja koskeva hanke alkoi 2012 ja nykyinen Jatkoväylä-hanke kestää vielä 2018 vuoden loppuun (Petäjä 2018). Keski-Pohjanmaan ammattiopisto tarjoaa Centria-ammattikorkeakoulun avoimen opintoja ammattiopiston opiskelijoille verkko-opintoina.

Väyläopintoja tarjotaan neljä kertaa vuodessa ja niihin tehtiin lukuvuonna 2015-2016 yhteensä 96 ilmoittautumista. Yksi opiskelija saattoi tehdä ilmoittautumisen useammalle kurssille (Petäjä 2018).

Keski-Pohjanmaan ammattiopistolla eniten väyläopintoja ovat suorittaneet sosiaali- ja terveysalan opiskelijat (Petäjä 2018). Myös kemian alan opiskelijoille on tarjottu hankkeen tuella väyläopintoja jo pidemmän aikaa (Yle, Kivioja, [viitattu 22.5.2018]).

Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinnossa on vain yksi opiskelija suorittanut väyläopintoja viimeisen kymmenen vuoden aikana (Kero 2018). Väyläopintojen suorittamisessa on kehitettävää sillä, media-ala on nopeasti kehittyvä ja monet toiselta asteelta valmistuneet suuntaavat AMK-opintoihin.

Keski-Pohjanmaan ammattiopiston IT- ja viestinnän alan toimialapäällikkö Mika Väisälän mukaan tieto- ja viestintätekniikan perustutkinnossa tilanne on hieman parempi sillä vuosittain muutamat opiskelijat suorittavat väyläopintoja, mutta viime vuosina suunta on laskusuuntainen (Väisälä 2018).

Yhteenvetona: 2017-2018 lukuvuotena kolme (3) opiskelijaa suoritti väyläopintoja IT- ja media-alalla.

Kokonaisuudessaan tilanne väyläopintojen suhteen ammattiopistolla on heikko, mutta muutamat vahvat alat parantavat kokonaisuutta.

3.2 Seinäjoen ammattikorkeakoulu tarjoaa avoimen AMK-opintoja

Seinäjoen ammattikorkeakoulu tarjoaa avoimen AMK:n kautta polkuopintoja, joilla voi tutustua opintoihin ennen varsinaisen opiskelupaikan hakemista. Avoimen AMK kautta on tarjolla opintoja moniin eri aloihin, mm. taiteen- ja kulttuurialalle. Tarkastelu ajankohtana oli tarjolla 8 erilaista avoimen AMK:ssa suoritettavaa kulttuurialan opintoja ja vain yhden niistä pystyi suorittamaan verkko-opintoina.

Koen että verkko-opinnot voisivat olla luontevin tapa suorittaa väyläopintoja, koska perustutkinto-opiskelijoiden ei tarvitse kulkea pitkää välimatkaa AMK-opintojen perässä ja verkko-opintoja voi suorittaa myös omalla ajalla, iltaisin ja viikonloppuisin.

Keski-Pohjanmaan ammattiopisto tarjoaa itsenäisen työskentelyn tilat ja välineet kaikille väyläopintoja suorittaville opiskelijoille. Opintoja voi suorittaa ammattiopiston tiloissa aamusta yömyöhään. Verkko-opintoja voi suorittaa joustavasti missä tahansa, esimerkiksi kotona, jos tarvittava verkkoyhteys, laitteet ja ohjelmat löytyvät opiskelijalta itseltä.

Alaikäisten opiskelijoiden lisäksi väyläopinnoista ovat kiinnostuneet ns. aikuisopiskelijat ja heille verkko-opintojen suorittaminen on luontevin tapa, sillä monilla on pieniä lapsia ja ovat opiskeluiden lisäksi työelämässä.

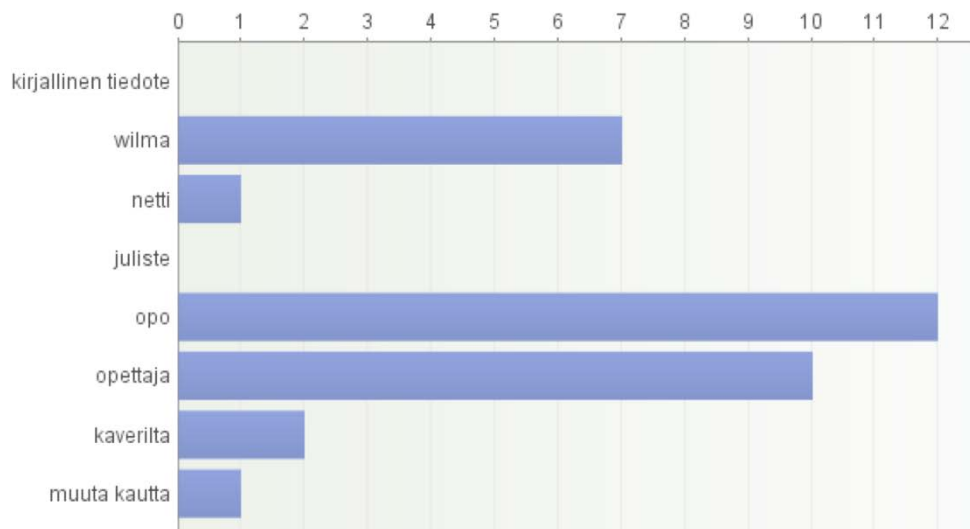
Kokonaisuudessa Seinäjoen ammattikorkeakoulu tarjoaa melko heikosti kokonaan verkossa suoritettavia avoimen ammattikorkeakoulun opintoja, koko opintotarjonnasta (kauppa-, hallinto ja oikeustieteet, palvelualat, tekniikan alat, yhteiskunnalliset alat, maa- ja metsätalousalat, taiteet ja kulttuurialat, terveys- ja hyvinvointialat ja muut opinnot) vain muutamat viestintään ja tutkimukseen liittyvät opinnot olivat kokonaan verkossa suoritettavia.

Koulutusten hinta on 10 euroa/opintopiste tai vaihtoehtoisesti lukukausimaksu 150 euroa. Koulutukset on hinnoiteltu edullisesti ja perustutkinto-opiskelijoiden väyläopinnoista syntyneet koulutusmaksut on toistaiseksi maksettu Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän Väyläopinto-hankkeesta.

3.3 Opiskelijoiden palauteet väyläopinnoista

Jatkoväylä-hankkeessa kerättiin opiskelijapalautetta väyläopintoja suorittaneilta lähihoitajaopiskelijoilta ja palautetta saatiin 20 opiskelijalta. Palaute valmistui 6.4.2018 ja siinä kysyttiin mm. väyläopintojen ohjaamisesta, opiskelijoiden ajankäytöstä, verkko-opiskeluvalmiuksista ja miten väyläopinnot lisäsivät jatko-opintovalmiuksia. Kaikki väyläopinnot suoritettiin verkko-opintoina ja ne suoritettiin Centria-ammattikorkeakoulun kanssa avoimina AMK-opintoina.

Suurin osa opiskelijoista koki verkko-opintojen vaativuuden sopivaksi (11/20 opiskelijaa) ja jopa 3 opiskelijaa koki opintojakson helpoksi. Kaksi opiskelijaa koki opintojakson työmäärän ja kuormittavuuden liian vaikeaksi/raskaaksi. Yhdeksälle opiskelijalle väyläopinnot vahvistivat halukkuutta opiskella AMK:ssa perustutkinnon jälkeen ja puolet opiskelijoista vastasivat suoraan hakevansa AMK-opintoihin perustutkinnon jälkeen ja kukaan ei suoraan väyläopintojen jälkeen hylännyt ajatusta jatko-opinnoista ja loput 10-opiskelijaa vastasi ehkä tai en osaa sanoa.

Kuvio 8. Jatkoväylähanke. Mistä opiskelijat saivat tietoa väyläopinnoista.

Suuriossa vastanneista kuuli väyläopinnoista opolta (12), opettajilta (10) ja Wilma-oppilashallintojärjestelmästä (7). Mielestäni vastuuhjaajien ja opinto-ohjaajien panosta on kaikkein tärkein väyläopintojen tiedottamisessa.

Kyselystä selvisi että, väyläopinnoilla on selkeää vaikuttavuutta jatko-opintojen suhteen. Tietysti kyselyyn osallistujat varmasti olivat jo ennen väyläopintoja kiinnostuneita AMK-opinnoista, mutta väyläopinnot joko vahvistivat korkeakouluun hakeutumista (9/20) tai väyläopinnoilla ei ollut suoraa vaikutusta asenteisiin.

Jatkoväylän palautteisiin voi tarkemmin tutustua opinnäytetyön liitteessä numero 1.

3.4 Aikuisopiskelijat väyläopinnoissa -hyviä käytänteitä IT- ja media-alan väyläopintoihin

Virpi Virtanen haastatteli Jatkoväylä-hankkeessa viittä aikuisopiskelijaa, jotka suorittivat ammatillisten opintojen yhteydessä väyläopintoja Centria-ammattikorkeakoulussa. Joukossa oli yksi merkonomi-opiskelija ja muut olivat lähihoitaja opiskelija. Neljä viidestä haastateltavasta opiskelijasta osallistui ryhmäinfoon, jossa kerrottiin kiinnostuneille opiskelijoille väyläopinnoista. Kaikki opiskelijat kannattaa kutsua ryhmäinfoon väyläopinnoista, sillä vastauksista selvästi näkee, että väyläopintoja suoritetaan yhdessä kaverin tai ryhmän kanssa. Opiskelijoita kannattaa myös ohjata heti infossa osallistumaan, sillä osallistuminen voi ”jäädä” tai oikeaa linkkiä ei myöhemmin löydä.

Merkonomi-opiskelija kertoi kehitysehdotuksena, että ammattiopiston opettajille pitäisi saada lisää tietoa väyläopinnoista ja sitä kautta opiskelijatkin saisivat enemmän tietoa. Yhden opiskelijan mielestä infotilaisuuksia kannattaa järjestää jatkossakin ja tilaisuudessa voisi olla puhumassa myös jo väyläopintoja suorittaneita opiskelijoita. Haastatteluun voi tutustua tarkemmin liitteessä 2.

4 MENETELMÄT

4.1 Tutkimusmenetelmät

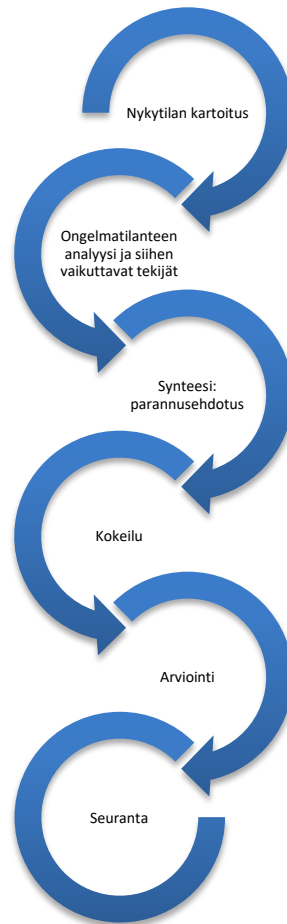
Käytin tässä opinnäytetyössä tutkimusmenetelminä toimintatutkimusta, haastattelu- tutkimusta ja tulevaisuustutkimusta.

Toimintatutkimus valikoitui tutkimusmenetelmäksi, koska toimintatutkimuksen tarkoitus on synnyttää uusia toimintatapoja ja kyseenalaistaa vanhoja. Se on myös mielekäs toteuttaa, jos itse työskentelee tutkimuskohteessa. Tutkimusta tehdessä huomasiin että, paljon opetustyön ulkopuolisia asioita on jäänyt huomaamatta, esimerkiksi opetustyön ohessa ei yksinkertaisesti jää aikaa kehittää väylä- tai muita IT- ja media-alan ulkopuolisia opintoja. Toimintatutkimuksessa voi keskittyä laajempiin kokonaisuuksiin ja kuvata tarkemmin prosesseja ja toimintatapoja.

Toimintatutkimuksessa kartoitettiin molempien oppilaitosten nykytilanne ja lähtökohdat. Kartoituksen perusteella määriteltiin ongelmat ja tavoitteet yhdessä opetus- henkilökunnan ja oppilaiden kanssa.

Tutkimuksessa määriteltiin ongelmat ja tavoitteet, joihin haluttiin tutkimuksen avulla vaikuttaa. Seuraavaksi toteutettiin tutkimuksen pohjalta vaikuttavia toimenpiteitä ja havainnoitiin ja mitattiin vaikutuksia.

Tutkimusprosessi etenee syklisesti, joten toimintatutkimuksen prosessissa voi olla useampia syklejä, jossa uusilla kierroksilla pyritään paraneviin tuloksiin organisaatiossa. Toimintaprosessissa vuorottelevat suunnittelu, toiminta ja arviointi.

Kuvio 9. Toimintatutkimuksen vaiheet ja syklit. Kananen 2014, 34. Kaavion muotoilu Wikberg 2018.

Toimintatutkimus syklin voi toistaa useamman kerran, aina niin kauan, että ongelmatilanteeseen on löydetty ratkaisu.

Haastattelututkimuksen tavoitteena oli tuottaa tietoa, joka koskee esimerkiksi mielenpitoita, käsityksiä, havaintoja, asenteita, arvoja tai kokemuksia. Tutkimuksen muotona käytin avointa teemahaastattelua.

Haastattelin tutkimuksessa opiskelijoita, opettajia, kouluttajia, koordinaattoreita ja toimialapäälliköitä.

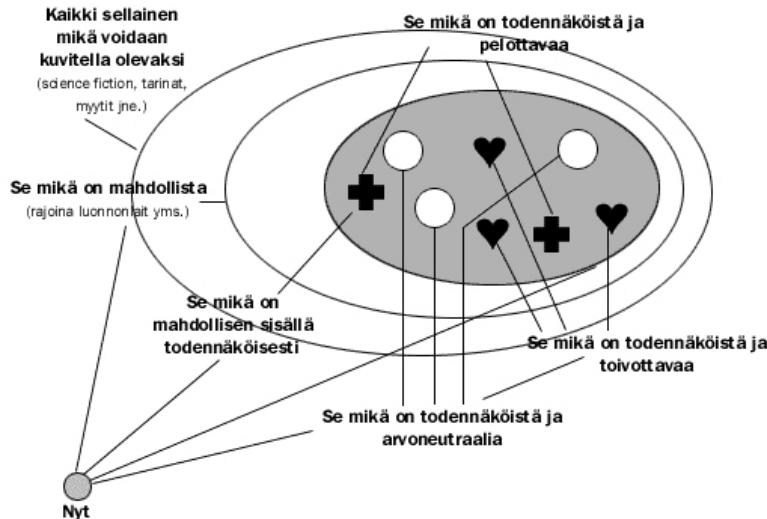
4.2 Tulevaisuudentutkimus tutkimusmenetelmänä

Tulevaisuudentutkimus on tiedonala, joka on luonteeltaan tieteidenvälinen ja poikkitieteellinen. TOPI – Tulevaisuudentutkimuksen verkossa olevassa oppimateriaalissa Anita Rubinin mukaan tulevaisuudentutkijat pyrkivät käyttää hyväkseen eri tieteenoaloilla saavutettuja tutkimustuloksia ja tekevät niiden perusteella johtopäätöksiä siitä millaisia tulevaisuuden tapahtumia on edessämme. Rubin jatkaa että, parhaat päätökset tehdään, kun eri toimintavaihtoehtojen mahdolliset seuraukset on kartoitettu ja tulevaisuudentutkimuksessa pyritään avaamaan ja laajentamaan näkyvissä olevien valintojen määrää ja täten antamaan merkityksen nykyhetkessä tekemille valinnoille. Tulevaisuudentutkimuksen tarkoituksena on keksiä, arvottaa ja ehdottaa mahdollisia ja todennäköisiä tulevaisuuksia ja vaihtoehtoja, joiden avulla voidaan tehdä päätöksiä siitä, millaisen tulevaisuuden haluaa (Rubin 2004, [viitattu: 27.6.2018]).

Tulevaisuuden skenaariot täytyy pystyä perustella tarkasti ja huolellisesti nykyhetkellä olevan tiedon ja ymmärryksen perusteella. Tulevaisuus ei kuitenkaan ole ennustettavissa, vaan siitä voidaan vain muodostaa eri mahdollisuuksia mitä tulevaisuudessa voisi tapahtua ja miten niihin tulevaisuuden skenaarioihin voi päästä (Rubin 2004, [viitattu: 27.6.2018]).

4.3 Miten tulevaisuutta voi tutkia nykyhetkessä?

Mika Mannermaan Tulevaisuuden hallinta -kirjassa (1999, 26) kertoo että, ennustamisen sijaan tavoitteena on hahmottaa useita tulevaisuuden skenaarioita. Skenaarioiden arvo ei määräydy vain niiden toteutumistodennäköisyydestä, vaan myös skenaarion tapahtumakulun kuvaaminen on tärkeää. Skenaario voi olla merkittävä, vaikka sen toteutumistodennäköisyys on pieni, jos skenaario kuvaa jonkin merkittävän, uhkaavan tai tavoiteltavan tapahtumainkulun. Uhkaavuus ja tavoiteltavuus on subjektiivista, riippuen kenelle henkilölle tai mille organisaatiolle, järjestölle, yritykselle tai hallitukselle tulevaisuuden tutkimus tehdään (Mannermaa, M. 1999. Tulevaisuuden hallinta).

Kuvio 10. Kuviteltavissa oleva, mahdollinen ja todennäköinen (toivottava, pelottava ja arvoneutraali) tulevaisuus nykyhetkestä nähtyinä (Rubin 2004, [viitattu: 27.6.2018]).

Kuviossa 6 esitetään tulevaisuuden eri kehät: asiat, joita voi kuvitella olevaksi (tieteiskirjallisuus, myytit, tarinat ja unelmat), se mikä on mahdollista (määräytyvät luonnonlakien yms. perusteella) ja sisin kehä on mahdollisen sisäiset todennäköiset skenaariot. Skenaariot voivat olla pelottavia, neutraaleja tai toivottavia (negatiivinen, neutraali, positiivinen).

Skenaariot rakentuvat megatrendeistä, trendeistä, heikoista signaaleista sekä villeistä korteista.

Megatrendit ovat isoja trendejä, jotka ovat vaikuttaneet jo pidempään maailmalla ja todennäköisesti jatkuvat myös tulevaisuudessa vuosia. Megatrendejä ovat esimerkiksi väestön ikääntyminen ja tekniikan kehitys. Trendit ovat enemmän paikallisempia tai ainakin pienempivaikutteisempia kuin megatrendit. Trendit myös kestävät yleensä vähemmän aikaa. Trendejä ovat esimerkiksi sosiaalisen median käytön kasvu ja verkko-ostosten kasvu.

Heikot signaalit ovat ensimerkkejä nousevasta muutoksesta tai uudesta asiasta. Heikosta signaalista voi myöhemmin tulla trendi. Ihmisillä on tapana aliarvioida heikkoja signaaleja, niille saatetaan jopa nauraa. Ne ovat kuitenkin pieniä tiedonjyväsistä tulevaisuuden muutokset voivat koostua. Yksittäinen heikko signaali ei kerro

mitään tulevaisuudesta, mutta niitä pitäisi kerryttää pitkäjänteisesti ja näiden signaalien kokonaisuutta voidaan analysoida ja tehdä johtopäätöksiä tulevaisuuden suhteen. Koko organisaation tulisi kerätä, tallentaa ja analysoida signaaleja. Tämä on tapa jolla, koko organisaatio oppii parhaiten tulevaisuudesta. Villit kortit ovat nopeasti ilmaantuvia tapahtumia. Villi kortti on usein yllätys, joka muuttaa tulevaisuuden nopeasti erilaiseksi. Esimerkiksi tapaturmat ja terroristi-iskut ovat yleensä villedä kortteja. (Hiltunen, E. Tulevaisuuden ennakointi [viitattu 28.6.2018]).

Villit kortit ovat luonteeltaan ainutkertaisia ei toistettavia tapahtumia (Mannermaa, M. 1999, 87. Tulevaisuuden hallinta).

5 VÄYLÄOPINTOJEN KEHITTÄMINEN KESKI-POHJANMAAN AMMATTIOPISTOLLA

5.1 Väyläopinnot osaksi IT- ja media-alan opintoja toimintatutkimuksen työkaluilla

Haastattelututkimuksen perusteella voi tehdä päätelmän (nykytilan kartoitus) että, Keski-Pohjanmaan ammattiopiston IT- ja media-alalla juuri kukaan ei suorita väyläopintoja koulutuksen aikana (Järvinieniemi 2018; Väisälä 2018; Kiviharju 2018).

Syitä siihen, että tietotekniikan- ja media-alan opiskelijat eivät suorita väyläopintoja voi olla monia. Haastatteluissa kävi ilmi että, toisen asteen opettajat eivät tiedä riittävästi väyläopintojen suorittamisesta. Haastatteluissa ilmeni että, useimmille IT- ja media-alan opettajille väyläopinnot olivat teoriassa tuttuja, mutta niistä ei tiedetty käytännössä riittävästi, jotta opiskelijoita osaisi ohjata niitä suorittamaan (Kiviharju 2018).

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen teettämän Liikettä Niveliin raportin johdopäätöksenä mainittiin että, oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa opiskelijoilla on monipuolisemmat mahdollisuudet saada jatko-opintoihin ohjausta ja valmennusta kuin oppisopimus- tai näyttötutkintomuotoisessa koulutuksessa. Raportissa mainittiin myös että, aikuiskoulutuksessa jatko-opintoihin ohjauksen saatavuutta tulisi parantaa ja nykyisellään AMK-opinnoista kiinnostuneen opiskelijan tiedon hankinta jää oman aktiivisuuden varaan.

IT- ja media-alalla jo ennen kehittämistyötä hakijahaastattelussa ollaan kysytty hakijoilta tulevaisuuden suunnitelmista ja monet opiskelijat ovat kertoneet suunnittelevansa AMK-opintoja (Kiviharju 2018). Kuitenkaan opiskelijoita ei ole osattu ohjata väyläopintojen pariin. Reformin hengen mukaisesti uraohjausta tulisi lisätä heti hakuvaiheesta aina ammatillisten näyttöjen suorittamiseen asti. Haastatteluvaiheessa asiasta voisi hakijalle mainita, mutta jännittävässä haastattelutilanteessa väyläopintoja ei kannata lähteä läpikotaisin avaamaan. Tärkeintä on että, väyläopintomahdollisuuksista on tiedotettu ja väyläopinnoista syntyy jonkinlainen merkintä opiskelijan henkilökohtaistamista koskevaan Wilma-asiakirjaan.

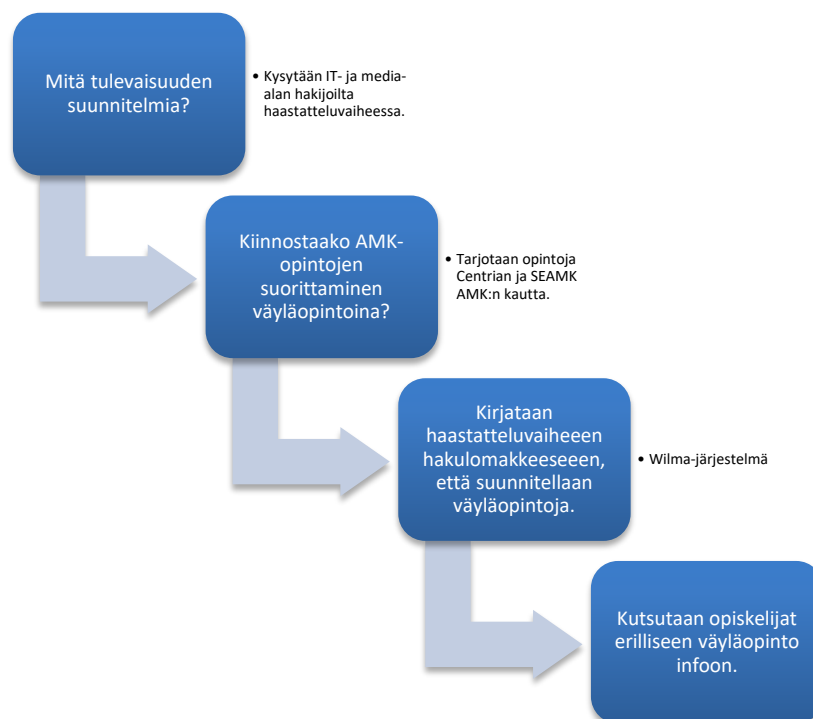
Haastatteluiden pohjalta ongelmaa lähdettiin ratkaisemaan kokeilun keinoin. Touko- ja kesäkuussa järjestettyihin opiskelijahaastatteluissa kaikilta perustutkinnon hakijoilta kysyttiin seuraavat kysymykset:

1. Kiinnostaako sinua hakeutua AMK-opinnot perustutkinnon suorittamisen jälkeen?

a. Jos hakijaa kiinnostaa, niin kerrotaan lisää väyläopintoina suorettavista opinnoista Centrian- ja Seinäjoen AMK:ssa. Tiedotetaan myös että, väyläopinnoissa suoritettavat opintopisteet hyväksi luetaan toisen asteen opintoina 1,5 –kertaisena. Kerrotaan myös, että opiskelija voi hyväksilukea Centrian ja Seamk AMK-opinnot myös muihin AMK -oppilaitoksiin.

b. Kirjattiin hakijan hakuvaiheen haastattelulomakkeeseen (Wilma järjestelmässä), että opiskelijalle suunnitellaan väyläopintoja vapaavalintaisina opintoina.

2. Kutsutaan kaikki väyläopinnoista kiinnostuneet opiskelijat erilliseen väyläopintoinfoon. Opinto-ohjaaja ja/tai vastuuhjaaja kertoo tarkemmin väyläopintojen suorittamisesta ja tilaisuuden jälkeen on mahdollista saada ohjausta kursseille ilmoittautumiseen.

Kuvio 11. Henkilökohtaistamisen prosessi väyläopintojen näkökulmasta. Wikberg 2018.

Kokeilun tuloksena kaikkien uusien hakijoiden ja opiskelijoiden henkilökohtaistamiskeskusteluissa käytiin läpi mahdollisuus suorittaa väyläopintoina ammattikorkeakouluopintoja ammattioppilaitoksessa. Väyläopintoinfoja tarjotaan myös opiskelijoille syksyisin ja keväisin.

Jos hakija valitaan koulutukseen, niin seuraavaksi opiskelijan vastuuhjaaja opiskelijan kanssa täyttää lomakkeen opiskelijan henkilökohtaisesta osaamisen kehittämissuunnitelmasta (HOKS). Tässä lomakkeessa urasuunnittelulle on oma kenttänsä, josta opiskelija vastuuhjaajan kanssa asettaa opinnoille tavoitteen. Opiskelijan tavoite voi olla esimerkiksi: jatko-opinnot, työllistyminen, yrityksen perustaminen tai kehittäminen. Jos opiskelijan tavoite on jatko-opinnot, niin tässä vaiheessa kannattaa taas väyläopinnoista muistuttaa ja kirjata asiasta urasuunnitelmaan.

Kuvio 12. Kuvankaappaus Wilma-kouluhallintojärjestelmästä, urasuunnitelma-välilehdeltä.

Väyläopinnoista henkilökunnalle tiedottamisen kanavia kartoitetaan kehittämistyön seuraavassa vaiheessa.

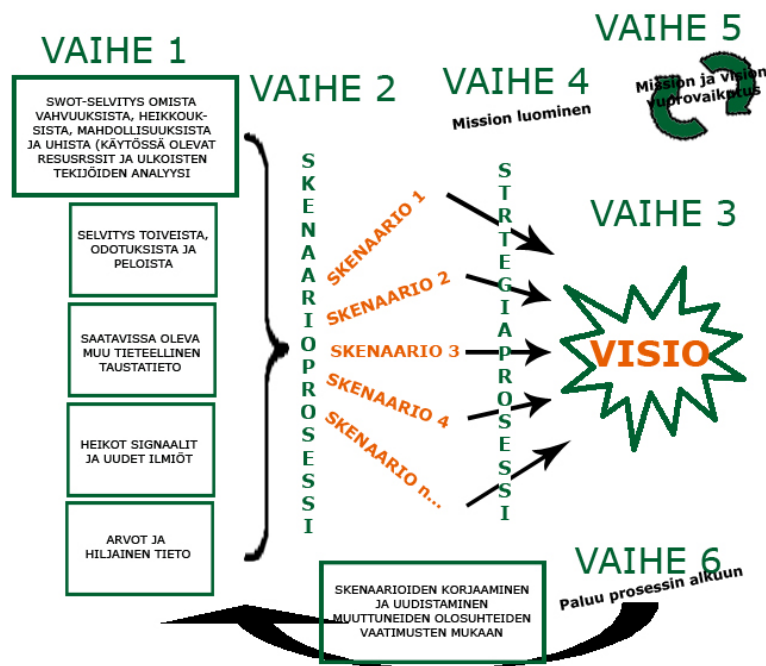
Kehittämistyö seuraava askel on seurata pidemmällä ajalla että, kuinka moni valmistunut opiskelija on suorittanut väyläopintoja ja kuinka moni on edennyt opintojen jälkeen AMK-opintoihin.

5.2 Tulevaisuuden tutkimus IT- ja media-alalle

Opinnäytetyössä tein tulevaisuuden tutkimuksen Keski-Pohjanmaan ammattiopiston IT- ja media-alan väyläopintojen kehittämistyön käyttöön. Kuvasin kolme erilaista tulevaisuuden skenaariota IT- ja media-alan koulutuksen ja väyläopintojen tulevaisuudesta. Tulevaisuuden tutkimus on tehty yksin ja osaksi yhteistyössä IT- ja

media-alan toimialapäällikkö Mika Väisälän kanssa. Opinnäytetyön tulokset otetaan hyötykäyttöön IT- ja media-alan väyläopintojen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Skenaariotyöskentely jakaantuu yleensä kuuteen eri vaiheeseen. Ensimmäisessä vaiheessa tarkastellaan nykytilaa kriittisesti. Tässä osassa tulee kartoittaa organisaation nykytilaa vaikkapa SWOT-analyysin avulla (Rubin 2004, [viitattu 7.7.2018]).

Kuvio 13. Skenaariotyöskentelyn vaiheet (Rubin 2004, [viitattu 29.6.2018]).

5.3 Skenaariotyöskentelyn vaihe 1: SWOT-analyysi

SWOT-analyysi on tärkeä työkalu analysoidessa organisaation toimintaympäristöä kokonaisuudessa. Lyhenne SWOT tulee englannin sanoista Strengths (vahvuudet), Weaknesses (heikkoudet), Opportunities (mahdollisuudet) ja Threats (uhat). (Opetushallitus, [viitattu 30.5.2018]).

Seuraavassa SWOT-analyysissä on tarkoitus analysoida, että miten väyläopintoja voisi lisätä merkittävästi Keski-Pohjanmaan ammattiopiston IT- ja media-alan opetukseen ja sitä myöten juurruttaa osaksi jokapäiväistä toimintaa ja mitkä ovat tavoitteen tiellä olevat heikkoudet ja uhat. SWOT-analyysi tehtiin yhteistyössä Keski-Pohjanmaan ammattiopiston IT- ja media-alan toimialapäällikön Mika Väisälän kanssa.

SWOT-analyysissä kirjataan ylös analysoidut asiat:

Sisäiset vahvuudet (Strengths):

Kehittämishaluinen työyhteisö ja organisaatio. Keski-Pohjanmaan ammattiopistossa on ollut ja on monta digitaalisen oppimisen ja oppimateriaalin kehittämiseen keskittyvää hanketta. Verkko-opintoihin löytyy varmasti osaavaa ja motivoitunutta henkilökuntaa.

Jokaiselle opiskelijalle tehdään henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS) ja uraohjaukseen täytyy käyttää entistä enemmän aikaa. Joten jos opiskelija ilmoittaa tavoitteekseen jatko-opinnot, niin hänelle tulisi reformin menetelmin tarjota niitä valinnaisissa opinnoissa.

Ammatillisen reformin myötä kaikenlainen resurssointi on tullut tarkemmaksi. Tärkeempi resurssointi nähtiin vahvuutena, niiden avulla saadaan parempi kuva esimerkiksi opettajien työaika- ja muista resursseista. Laajemman resurssoinnin edut kadotetaan, jos sitä tehdään liikaa ja tarpeettomasti.

Vahvuuksia löydettiin yhteisistä kehittämisprojekteista Centria-AMK kanssa. Keski-Pohjanmaan ammattiopisto ja Centria-AMK toimivat molemmat samalla kampusalueella, joten fyysinen etäisyys ei tuota ongelmia.

Sisäiset heikkoudet (Weaknesses):

Opettajien vähäinen aikatauluresurssi. Esimerkkinä Keski-Pohjanmaan ammattiopiston kemian alan väyläopintojen toteuttamisessa haastavinta on ollut eri tahojen aikataulujen sopeuttaminen. Kemian alan väyläopinnoissa päällekkäisyyksiä oli paljon. Opiskelijat eivät päässeet kaikille ammattikorkeakoulun teoriatunneille, koska samaan aikaan myös ammattikoululla järjestettiin opetusta (Yle, Kivioja, [viitattu 25.5.2018]).

Henkilökunnan ja oppilaiden tiedottaminen väyläopinnoista. Opoilla, opettajilla ja viimekädessä opiskelijoilla on vähän tietoa vaihtoehtoisista tavoista suorittaa ammatillinen tutkinto.

Heikkoutta ja kehittämisen tarvetta näimme yhteisten palavereiden toteuttamisen kanssa Keski-Pohjanmaan ammattiopiston ja Centria ammattikorkeakoulun välillä, yhteisiä tapaamisia ei juurikaan pidetä ellei oppilaitoksilla ole yhteisiä hankkeita viireillä. Väyläopintojen kehittäminen hyödyttää molempia osapuolia ja aluetta kokonaisuudessa, joten oppilaitosten tulisi lisätä yhteisiä tapaamisia sen osalta.

Heikkoutena näimme myös keskinäisen kilpailun varsinkin hanke- ja kehittämistoiminnassa. Keski-Pohjanmaan alueen kehittäminen on molempien organisaatioiden keskeisiä tehtäviä ja yhteistyötä kilpailun sijaan pitäisi lisätä.

Yhteistyökokemusten perusteella yhteistyö AMK-asteen oppilaitosten kanssa on ollut haasteellista. IT- ja media-alan toimialapäällikön mukaan korkeakoulujen yhteistyöhalukkuudessa ammattioppilaitoksen kanssa on parannettavaa. Syitä voi etsiä ammattikorkeakoulujen asenteista, AMK-statuksesta, henkilökohtaisissa suhteissa ja tiedon puutteesta.

Ulkoiset mahdollisuudet (Opportunities):

Yhteistyömahdollisuuksia eri oppilaitosten kanssa on iso mahdollisuus, jota ei vielä toteuteta riittävästi Keski-Pohjanmaan ammattiopistolla, eikä varsinkaan IT- ja media-alan koulutuksissa. Digitalisaation myötä (esim. etäyhteydet) on helpompi pitää yhteyttä, vaikka fyysinen etäisyys oppilaitosten välillä on pidempi. Centria AMK kanssa tehdään yhteistyötä, mutta muitten ammattikorkeakoulujen kanssa yhteistyötä ei ole vielä rakennettu. Erikoista että, Keski-Pohjanmaan ammattiopistolla tehdään enemmän kansainvälistä yhteistyötä eri korkeakoulujen kanssa, kuin kotimaan sisällä olevien korkeakoulujen kanssa. Alueen kehittämisen kannalta lähialueen yhteistyö on hedelmällisempää kuin ulkomaan yhteistyö.

Markkina-aseman vahvistuminen. Yksi koulutuksen markkinoinnin pääteemoista voi olla jatko-opintokelpoisuuden hankkiminen ja AMK-opintojen suorittaminen jo perustutkinnossa.

Ulkoiset uhat (Threats):

Väylä-opinnoissa menestyneet opiskelijat siirtyvät suoraan AMK-opiskelijoiksi suorittamatta perustutkintoa polkuopintojen kautta tai opiskelijat kokevat kahdet eri

opinnot raskaiksi ja eivät suorita kumpiakaan opintoja loppuun. Ei välttämättä suuri uhkakuva, mutta mahdollinen yksittäistapauksissa.

Uhka voi olla myös kustannustenjako/rahoitusten jakaantuminen eri organisaatioiden välillä, joka voi johtaa siihen, että ei saada riittävästi osaavaa työvoimaa alueen tarpeeseen ja alueen yritykset kärsivät siitä.

Ovatko ammattiopiskelijat riittävän hyviä suorittamaan korkeakouluopintoja? Jos valmiuksia on suorittaa ammattikorkeakouluopintoja, niin onko ammattioppilaitoksella riittävästi aikaa ja resurssia valmentaa heitä vaativampiin opintoihin.

Ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden opintomenestystä ammattikorkeakouluissa selvitettiin Omnian ammattiopiston koordinoimassa NITOJA-hankkeessa (Kokkonen, Saarimaa & Vallisaari 2010). Tutkimuksen johtopäätösten mukaan ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien ajattelun taitoja, keskustelutaitoja sekä viestintätaitoja tulisi vahvistaa opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksien vahvistamiseksi. Johtopäätösten mukaan jatko-opintoihin haluavien opintoihin voisi sisällyttää esimerkiksi kirjallinen tai tutkimustyyppinen opinnäytetyö (Liikettä niveliin, [viitattu 21.6.2018]).

5.4 Skenaariotyöskentelyn vaihe 1 jatkuu: Arvot, toiveet, pelot ja tavoitteet

Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän kehittämissiisvision tiivistetään sloganiin: ”Yhdessä oppien tulevaisuuden osaajaksi.” Tavoitteet, jotka johtavat onnistuneeseen vision toteuttamiseen ovat:

- Asiakkaan kanssa menestyminen

KPEDU-strategiasta: ”Asiakkaitamme ovat meille tulevat opiskelijat sekä alueen työelämä ja yritykset. Meille on tärkeää, että asiakkaamme saavat omaa tulevaisuuttaan ja menestystään edistävää osaamista. Työelämä tarvitsee osaajia ja yhteistyössä rakennamme sitä. Osaaminen ja sen lisääntyminen tuo menestystä sekä asiakkaillemme että meille.

- Yksilöllisen oppimisen korostaminen

KPEDU-strategiasta: ”Toteutamme koulutus- ja kehittämisspalveluja tarvelähtöisesti yhdessä asiakkaan kanssa. Opiskelijoiden aiempi osaaminen, omat taipumukset ja tavoitteet ovat lähtökohtina opintojen ja koulutuksen toteuttamisen suunnittelussa. Ammatillisen osaamisen lisäksi painotamme opinnoissa tuottavuutta, yrittäjyyttä ja kansainvälisyyttä sekä hyödynnämme laajasti digitaalisia oppimispalveluja. Yritysten kanssa toteutettavat koulutus- ja kehittämishankkeet suunnittelemme yhdessä heidän kanssaan heidän tarpeidensa mukaisiksi.”

- Edistyksellinen, kokeileva ja yhdessä tekevä työyhteisö

KPEDU-strategiasta: ”Olemme edistyksellinen, uutta rohkeasti kokeileva ja yhdessä tekevä työyhteisö, joka tartuttaa tekemisen meiningin opiskelijoihimme. Yhteisöllisyys ja osallisuus tukevat hyvinvointia ja elinikäisen oppimisen taitoja. Vahvuksiimme on vahva ammatillinen osaaminen sekä toimivat työelämäyhteydet. Uudistamme toimintaamme tuloksekkaasti ja kehitämme henkilöstömme osaamista.”

SWOT-analyysin jälkeen selvitetään organisaation arvot, toiveet, pelot ja tavoitteet ja tarkkaillaan mahdollisia heikkoja signaaleja (Rubin 2004, [viitattu 7.7.2018]).

Opinnäytetyön yksi keskeisiä tuloksia on myös IT- ja media-alan kehittämistyön sparraaminen ja tiedon kerääminen. Keski-Pohjanmaan ammattiopiston IT- ja media-alalla aloittaa keskimäärin 72 opiskelijaa vuosittain. Opiskelijat jakaantuvat seuraavasti aloittain:

- 18 datanomiopiskelijaa aloittaa joka syksy nuorten yhteishaun kautta.
- 18 datanomiaikuisopiskelijaa aloittaa vuoden aikana jatkuvan haun kautta.
- 18 mediapalvelujentoteuttajaopiskelijaa aloittaa joka syksy nuorten yhteishaun kautta.
- 18 mediapalvelujentoteuttaja-aikuisopiskelijaa aloittaa vuoden aikana jatkuvan haun kautta.

Nuorten koulutus kestää keskimäärin kolme vuotta ja aikuisten kaksi vuotta. Jos opiskelijalla on aikaisempaa tunnistettavaa osaamista, valmistava koulutus kestää vähemmän aikaa. Väyläopinnot voivat sijoittua mihin tahansa kohtaan opintoja,

mutta muilla aloilla yleensä niitä suoritetaan toisena tai kolmantena vuotena opintoja.

IT- ja media-alan toimialapäällikkö Mika Väisälä vastaa oman toimialansa kehittämistyöstä Keski-Pohjanmaan ammattiopistolla. Tässä opinnäytetyössä määrittelimme väyläopintoihin liittyvän kehittämistyön tavoitteet ensi vuodelle, viiden ja kymmenen vuoden päähän. Väyläopintojen suhteen kehittämistyön tavoitteet ovat asetettu seuraavasti:

- Vuoden päästä: 2019 syksyllä IT- ja media-alalla väyläopintoja suorittaa 6 ensimmäisen tai toisen vuoden opiskelijaa (eli 8,3% aloittavista opiskelijoista aloittaa väyläopinnot tai 4,3% ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoista.)
- Viiden vuoden päästä: 2023 syksyllä IT- ja media-alalla väyläopintoja suorittaa 15 opiskelijaa, tietotekniikasta 10 ja medialta 5 (eli 20,8% aloittavista opiskelijoista aloittaa väyläopinnot tai 10,4% ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoista.)
- Kymmenen vuoden päästä: 2028 syksyllä IT- ja media-alalla väyläopintoja suorittaa 30 opiskelijaa, tietotekniikasta 20 ja medialta 10 (eli 41,6% aloittavista opiskelijoista aloittaa väyläopinnot tai 20,3% ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoista).

Tieto- ja viestintäteknikan perustutkinnon opiskelijat suuntautuvat valinnaisiin tutkinnonosiin yleensä toisen opintovuoden aikana. Opiskelijat valitsevat suuntautumisansa käytön tuen osaamisalan ja ohjelmistotuotannon osaamisalan väliltä. Toimialapäällikkö Mika Väisälän mukaan erityisesti ohjelmointiin suuntautuvien opiskelijoiden jatkoväyliä alueemme korkeakouluihin pitäisi kehittää tulevaisuudessa. Väisälä jatkaa että, Keski-Pohjanmaan TE-keskus on ilmaissut useasti että, Keski-Pohjanmaan alueella on iso työvoimapula juuri osaavista ohjelmoijista ja juuri kukaan perustutkinnosta valmistunut ohjelmointiin suuntautuva ei jatka opintojaan Kokkolassa tai sen lähialueilla (Väisälä 2018).

Opiskelijat suuntautuvat mieluummin Keski-Pohjanmaan ulkopuolelle ja moni myös jää sille tielle, eikä palaa Kokkolan tai Keski-Pohjanmaan alueelle töihin. Pitemmän

ajan kehittämistyön tavoitteena on erityisesti osaavan työvoiman turvaaminen alueen IT- ja ohjelmointialan tarpeisiin.

Monet liiketalouden ammattilaiset hakevat käytännön osaamista media-alan perustutkinnosta. Osalla saattaa olla tuore korkeakoulututkinto tai pitkä työkokemus alalta. Hakijoiden mukaan korkeakouluissa ole riittävästi tarjottu käytännön harjoitusta alan kalustosta ja ohjelmistoista.

Tietysti olisi hyvä, että opintojen järjestys olisi ns. ”oikea”, eli ensin suoritetaan perustutkinto ja sitten erikoistutaan asiantuntijatehtäviin ammattikorkeakoulussa.

Väisälän mukaan media-alan perustutkinnon opinnot sopisivat erinomaisesti pohjaksi liiketalouden ammattikorkeakouluopintoihin, joita mm. Centria-ammattikorkeakoulu tarjoaa (Väisälä 2018).

5.5 Skenaariotyöskentelyn vaihe 2: Skenaarioiden laatiminen

SWOT -analyysin, arvojen ja tavoitteiden pohjalta luodaan 3-5 vaihtoehtoista tulevaisuuden skenaariota. Mannermaa (1999, 66) mukaan kaksi skenaariota on liian vähän, sillä silloin syntyy dikotominen hyvän ja pahan skenaarioiden jako. Toisaalta jos skenaarioita on liikaa, niin niiden prosessointi ja hallinta vaikeutuu (Rubin 2004, [viitattu 16.7.2018]).

Laadin aikaisemman vaiheen tulosten perusteella kolme erilaista tulevaisuuden skenaariota, skenaariot on tehty yhteistyössä toimialapäällikkö Väisälän kanssa.

Skenaario ”Sama meno jatkuu”: Väyläopinnot eivät kehity IT- ja media-alalla. Tilanne pysyy kuta kuinkin samana ilman panostusta (kaksi tai vähemmän opiskelijaa suorittaa väyläopintoja vuosittain). Niihin ei joko panosteta riittävästi tai ei löydetä riittävästi motivoituneita opiskelijoita tai opiskelija-aines ei ole riittävän hyvää väyläopintoja suorittamaan. Opettajilla on entistä vähemmän resursseja ohjata opiskelijoita ja henkilökohtaistamiskeskusteluissa ei havaita tai reagoida opiskelijan jatkokouluttautumishalukkuuteen. Yhteistyötä Centria ammattikorkeakoulun kanssa ei ylläpidetä ja pahimmillaan kilpaillaan samoista resursseista ja samoista rahoista alueel-

lisesti. Keski-Pohjanmaan alue ei kehity ja osaajat eivät jää Kokkolaan tai sen lähi-alueelle. Tämä ylläkuvattu tulevaisuudenskenaario on ns. negatiivinen skenaario ja tätä tulisi välttää.

Skenaario ”Pientä kehitystä”: Väyläopintojen tiedottamiseen panostetaan entistä enemmän ammattiopistolla, mutta se ei ole suunnitelmallista. Opettajien tietoisuus väyläopinnoista on lisääntynyt ja sitä kautta myös opiskelijoilla on enemmän tietoa mahdollisuuksista suorittaa väyläopintoja. Tiedon lisääminen on parantanut väyläopintojen suorittamista, mutta kehitettävää vielä on. Vuosittain 5-8 opiskelijaa suorittaa väyläopintoja IT- ja media-alalla yhteensä. Opettajien resurssit ovat tiukassa. Yhteistyötä ammattikorkeakoulujen kanssa kehitetään, mutta tuloksia siitä ei ole syntynyt.

Skenaario ”Suunnitelmallista kehittämistä”: Väyläopintoja suorittaa vuosittain 15-20 opiskelijaa IT- ja media-alalla. Panostus väyläopintoihin on suunnitelmallista ja sitä kehitetään vuosittain. Väyläopinnot on otettu osaksi molempien koulutusten toteuttamissuunnitelmaa ja opiskelijoita kannustetaan suorittamaan väyläopintoja. Molemmat koulutukset ovat ottaneet digitaaliset oppimistyökalut entistä paremmin käyttöön, joten opiskelijoilla on hieman nykyistä enemmän etä- ja verkko-opetusta. Opetettavia ryhmiä on voinut yhdistää digitalisaation ansiosta ja verkko-oppimisympäristössä on itsenäisiä verkkokursseja, jotta uudet opiskelijat voivat aloittaa opintonsa, milloin tahansa. Itsenäisten verkkokurssien ansiosta edistyneet opiskelijat voivat nopeuttaa opintoja ja hitaammat voivat kerrata oppimaansa. Uudistusten myötä opettajilla on entistä enemmän aikaa ohjata opiskelijoita ja antaa heille enemmän uraohjausta. Yhteistyö Centria ammattikorkeakoulun ja Seinäjoen ammattikorkeakoulun kanssa on aloitettu ja oppilaitosten välille suunnitellaan joustavia tapoja siirtyä perustutkinnosta ammattikorkeakouluun. Yhteistyötä alueen yritysten kanssa on myös lisätty. Keski-Pohjanmaa on uudistusten myötä hieman vetovoimaisempi opiskelijakaupunki ja alueen IT- ja media-alan yritykset saavat tulevana vuosina hyötyä muutoksista.

5.6 Skenaariotyöskentelyn vaihe 3-4: Vision ja mission laatiminen

Viimeinen skenaario (3) toimii visiona ja vision pohjalta täytyy luoda missio. Missio on tavallaan luonnos vision johtavasta polusta eli mitkä ovat tarvittavat toimenpiteet ja päätökset, joiden avulla visio on saavutettavissa.

Toimenpiteet jotta toivottu visio/missio toteutuu:

- IT- ja media-alalla täytyy olla yksi henkilö tai työryhmä, joka vastaa väyläopintojen kehittämisestä.
- Väyläopinnoista täytyy tehdä tiedotussuunnitelma opettajille ja opiskelijoille.
- Opiskelijoiden ohjaamiseen täytyy käyttää entistä enemmän aikaa. Jatkoopinnoista kiinnostuneille täytyy tarjota väyläopintoja. Uraohjausta tulee tehdä kaikille opiskelijoille.
- Nyt opiskelijat valitsevat erilaisien väyliä avulla ammatillisen suuntaamisensa, väyläopintolinjat tulee ottaa käyttöön ja lisätä tähän tarjontaan. Lisää väyläopintolinjoista kappaleessa 5.7.
- Digitaalisiin oppimisympäristöihin täytyy panostaa entistä enemmän. Kaikki opetusmateriaali tulisi löytyä myös verkosta.
- Yhteistyötä täytyy aloittaa lähialueiden ammattikorkeakoulujen kanssa väyläopintojen suhteen. Tavoitteilana voidaan pitää opiskelijan mahdollisimman helppoa siirtymistä perustutkinto-opiskelijasta ammattikorkeakouluopiskelijaksi.
- Väyläopinnoista, ammattikorkeakouluopinnoista ja työelämästä voisi tehdä oman verkkosivunsa, jossa voisi väyläopintoihin erikoistunut opettaja voisi antaa uraohjausta myös etänä. Sivuston tarkoituksena on tiedottaa, madaltaa kynnystä väyläopintojen suorittamiseen, olla väyläopiskelijoiden tukena ja ohjata jatko-opintoihin ja työelämään.
- Alueen IT- ja media-alan yritysten yhteistyötä tulee lisätä yhteisillä hankkeilla ja kehittämispäivillä.

6 KOLME VÄYLÄÄ AMMATTIKORKEAKOULUOPINTOIHIN

Pohjois-Karjalan AMK toteutti Jatkoväylä-hankkeessa medianomi-väylän, jossa ammatillisen tutkinnon viimeisen opiskeluvuoden opinnot tunnustetaan Karelia-AMK Medianomi-linjalla. Jos opiskelija suorittaa 55 opintopistettä, voi hän hakea suoraan tutkinto-opiskelijaksi ja voi jatkaa opintoja suoraan toiselle vuosikurssille (Pohjois-Karjalan, jatkoväylä, [viitattu 25.5.2018]).

Tutkimukseen valituilla kouluilla voisi mahdollisuus on rakentaa samanlaista yhteistyötä (KPEDU, SEAMK, Centria) välille niin, että opiskelijat voisivat halutessaan suorittaa viimeisenä perustutkinto vuotena AMK-opintoja väyläopintoina, jolloin he voisivat siirtyä suoraan toiselle vuosikurssille korkeakouluopinnoissa. Opiskelijat voitaisiin siirtää polkuopinto-opiskelijoina suoraan ammattikorkeakouluun. Yhdisteistä opinnoista puhutaan myös maistiaisopintoina. Seuraavaksi esittelen kolme erilaista väylää perustutkinnon ja korkeakoulututkinnon opintojen yhdistämiseen. Valmiita väyliä voidaan käyttää mm. koulutusten ja väyläopintojen markkinointiin ja tiedottamiseen.

6.1 Kulttuurituottaja väylä

Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkintoa opiskelevat voisivat valita Seinäjoen ammattikorkeakoulun kulttuurituottajan (AMK) perusopinnoista aluksi perusopintoja, jotka vahvistavat väyläopiskelijoiden viestintätaitoja. Ammattiin opiskelevien viestintätaidot voivat olla heikommat kuin ylioppilailla, joten perusopinnoista valitaan Viestinnänperusteet 2 op, Projektinhallinta 2 op.

Kulttuurituottajan opetussuunnitelmasta poimin ensimmäisen vuosikurssin ammatitopintoja, joita voisi suorittaa verkko-opintoina: Tuotannon suunnittelu 2 op, Kulttuuri yhteiskunnassa 2 op, Av-tuotannon perusteista teoriaa 2 op verran (Kulttuurituottajan opetussuunnitelma, SEAMK).

Yllä kuvattua väyläopintokokonaisuutta voisi markkinoida opiskelijoille KPEDU-SEAMK kulttuurituottaja (mediatuottamisen sv.) väyläksi. Opiskelijan on helpompi

valita väyläopintoja, kun ne on valmiiksi hänelle paketoitu yhdeksi isoksi kokonaisuudeksi, jonka voi suorittaa opintojen missä tahansa vaiheessa verkko-opintoina.

Esimerkiksi 180 osaamispisteen perustutkinnon koulutuskokonaisuudesta voi suorittaa 1-25 osaamispistettä korkeakouluopintoina, eli ammatillisiin valinnaisiin yksi tutkinnonosa AMK-opintoina. Kuvasin alla mahdollisen väyläopiskelijan reitin perustutkinnosta ammattikorkeakouluun. Kuvaus oletuksella, että opiskelijalla ei ole aikaisempaa osaamista media-alalta.

Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinnon muodostuminen kulttuurituottaja väylällä maustettuna:

Pakollinen tutkinnonosa,

- Media-alalla toimiminen, 15 osp (osaamispistettä)

Audiovisuaalisen viestinnän osaamisalalta pakolliset tutkinnonosat:

- Audiovisuaalinen tuotanto, 15 osp
- Mediamateriaalin tekeminen, 15 osp

Tähän mennessä pakollisia tutkinnonosia on suoritettu yhteensä 45 osp, valinnaisia tutkinnonosia voisi valita 120 osp ja loput 15 osp, voi suorittaa AMK-opintoina. Korkeakouluopinnoista annetaan yleensä 1,5 -kertaisesti osaamispisteitä joten, 15 osp riittää 10 opintopistettä AMK-opintoja.

Esimerkkinä valinnaiset tutkinnonosat:

- Media-alalla työskentely 30 osp
- Monikameratuotannossa työskentely 15 osp
- Valokuvatuotanto 15 osp
- Rakennetun valokuvan toteuttaminen, 15 osp
- Animaatio- ja tehostetuotannossa työskentely, 30 osp
- Animoinnin ja liikegrafiikan toteuttaminen, 15 osp

Nyt pakollisia- ja valinnaisia opintoja on kasassa 165 osp ja on aika valita väyläopintoina loput 15 osaamispistettä AMK-opinnoista, joihin riittää 10 opintopistettä AMK-opintoja. Väyläopinnot voi suorittaa missä tahansa opintojen vaiheessa, sillä ne ovat itsenäisiä verkko-opintoja.

- Viestinnänperusteet, 2 op
- Projektinhallinta, 2 op
- Kulttuuri yhteiskunnassa, 2 op
- Tuotannon suunnittelu, 2 op
- Av-tuotannon perusteet, 2 op

Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Kulttuurituottajan Opetussuunnitelma, 2018.

6.2 Ohjelmoijan väylä

Kokkolassa ohjelmointialan työpaikat ovat lisääntyneet viime vuosina hyvin (Väisälä 2018) ja jotta yrityksillä olisi riittävästi osaava työvoimaa tulevaisuudessa, niin tulee rakentaa helposti toteutettavia väyliä perustutkinnosta alueen ammattikorkeakouluun. Centrian AMK tarjoaa paljon verkkokursseina suoritettavia ohjelmointiin liittyviä verkko-opintoja heidän omassa aVerko-koulutuskalenterissa (Saatavilla: <https://tki.centria.fi/koulutuskalenteri/averko>).

Avoimen AMK opinnoista otettiin ohjelmoinnin perusteisiin liittyviä opintokokonaisuuksia.

Seuraava väylä on rakennettu sillä oletuksella, että opiskelijalla ei ole entuudestaan IT-alan osaamista:

Tieto- ja viestintäteknikan perustutkinnon kaikille pakollisista tutkinnon osista:

- Palvelutehtävissä toimiminen, 25 osp
- Järjestelmän hankinta ja käyttöönotto, 20 osp

Ohjelmistotuotannon valinnaiselta osaamisalalta pakolliset tutkinnon osat:

- Ohjelmiston prototyypin toteuttaminen, 30 osp
- Ohjelmiston tuotantoversion toteuttaminen, 30 osp

Valinnaisina tutkinosina valmistavaa koulutusta voi tarjota mm.

- Sähköisten asiointipalveluiden toteuttaminen, 15 osp
- Tietokantojen hallinta, 15 osp
- Tietoturvan ylläpito, 15 osp
- Testaus, 15 osp

Centrian avoimesta AMK:sta (aVerkko):

- C++ peruskurssi, 5 op
- Java-ohjelmointi, 4 op
- ASP.net programming, 5 op

Avoimen opinnoista tulee 1,5 -kertaisena 21 osp.

Yhteensä valinnoista tulee 186 osp ja opiskelija voitaisiin valita polkuopinto-opiskelijana suoraan AMK-opintoihin.

6.3 Media-alan opinnoista liiketalouden ammattilaiseksi

Media-alan perusopinnoista on myös hyvä ponnistaa tradenomiksi (AMK). Media-alalla oppii paljon käytännön osaamista mitä voi jalostaa ammattikorkeakoulussa.

Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinnon muodostuminen Centrian avoimen opintojen kanssa:

Pakollinen tutkinnonosa,

- Media-alalla toimiminen, 15 osp (osaamispistettä)

Audiovisuaalisen viestinnän osaamisalalta pakolliset tutkinnonosat:

- Audiovisuaalinen tuotanto, 15 osp
- Mediamateriaalin tekeminen, 15 osp

Tähän mennessä pakollisia tutkinnonosia on suoritettu yhteensä 45 osp, valinnaisia tutkinnonosia voisi valita 120 osp ja loput 15 osp, voi suorittaa AMK-opintoina. Korkeakouluopinnoista annetaan yleensä 1,5 -kertaisesti osaamispisteitä joten, 15 osp riittää 10 opintopistettä AMK-opintoja.

Esimerkkinä valinnaiset tutkinnonosat:

- Media-alalla työskentely. 30 osp
- Dokumentaarinen tuotanto, 15 osp
- Valokuvatuotanto, 15 osp
- Rakennetun valokuvan toteuttaminen, 15 osp
- Animaatio- ja tehostetuotannossa työskentely, 30 osp
- Animoinnin ja liikegrafiikan toteuttaminen, 15 osp

Nyt pakollisia- ja valinnaisia opintoja on kasassa 165 osp ja on aika valita väyläopintoina loput 15 osaamispistettä AMK-opinnoista, joihin riittää 10 opintopistettä AMK-opintoja. Väyläopinnot voi suorittaa missä tahansa opintojen vaiheessa, sillä ne ovat itsenäisiä verkko-opintoja.

- Liiketoiminnan suunnittelu ja käytännön yritystoiminta, 5 op
- Strateginen markkinointi ja myynti, 5 op

7 POHDINTA

Opinnäytetyö on osoittanut, että työtä väyläopintojen kehittämisessä on paljon ja kehittämistyö on vasta alussa. Väyläopintovastaavia tarvitaan joka alalle, jotta opiskelijoille osataan antaa riittävää uraohjausta, johon myös ammatillinen reformi kannustaa. Myös opiskelijoiden vastuunohjaajat ovat tärkeässä roolissa tiedon jakamisessa omille opiskelijoille, opiskelijan henkilökohtaisesta osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS) urasuunnitelman kenttään tulee lisätä oma valinta tai kenttä väyläopinnoista.

Olen syksyn 2018 aikana pitänyt 19 henkilökohtaistamiskeskustelua ensimmäisen vuoden datanomiopiskelijoiden kanssa. Näiden 19 opiskelijan henkilökohtaistamisessa olen hyödyntänyt opinnäytetyössä kuvattua henkilökohtaistamisen prosessia. Henkilökohtaistamiseen kuuluu myös uraohjausta, jossa olen kaikkien kanssa puhunut mahdollisuudesta suorittaa väyläopintoja (verkossa) ammattikorkeakoulussa. Valitusta ryhmästä puolelle (9) merkittiin uraohjaus-lomakkeeseen halukkuus suorittaa väyläopintoja toisena tai kolmantena opiskeluvuotena. Tieto väyläopintojen suorittamisesta täytyy tehdä entistä läpinäkyvämmäksi, jotta opiskelijat osaavat valita niitä. Seuraavaksi kiinnostuneille tulee pitää väyläopinto-info ja tiedottaa mm. ohjelmoijan väylästä, jota kuvasin opinnäytetyössä. Laajemmat keskustelut ja suunnitelmat avataan Centria- ja Seinäjoen ammattikorkeakoulun kanssa, jotta ammatin opiskelevan nuoren ja aikuisen reitti korkeakouluopintoihin on sujuva.

Opetusministeriön ohjeistuksen mukaan ammattikorkeakouluopinnot suoritetaan ammatillisen koulutuksen valinnaisina opintoina. Kolmivuotisessa ammattikoulussa väyläopinnot ajoittuvat toiseen tai kolmanteen opintovuoteen. Väyläopintojen suorittaminen nopeuttaisi perustutkinnon opiskelijoiden valmistumista ja tasoittasi tietä ammattikorkeakouluun. Väyläopintojen ansiosta opiskelijat saavat realistisen kuvan ammattikorkeakoulu opinnoista. AMK-opintojen kokeilu jo perustutkinnossa saattaa myös sitouttaa opiskelijoita suorittamaan myöhemmin ammattikorkeakoulututkinnon ja vähentää AMK-tutkinnoissa keskeytyksiä, sillä opiskelijat tietävät millaista opiskelua on luvassa.

Opinnäytetyön tekeminen on osoittanut, että väyläopintojen kehittämisellä on suuria vaikutuksia henkilökohtaisella ja alueellisella tasolla. Kehittämisen vaikutuksia syntyy myös entistä enemmän valtakunnallisella tasolla yhteistyöllä muiden oppilaitosten ja yritysten kanssa.

LÄHTEET

- Haglund S. ja Sipilä K. 2018. Sosiaali- ja terveydenhoitoalan opinto-ohjaajat. Haastattelu 8.4.2018.
- Hiltunen. E. [Verkkodokumentti]. Saatavana: <https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/5440050/Elina+Hiltunen/2b211898-a7d3-448b-a596-6ab4943c9c33>
- Hintsanen, Juntunen, Kukkonen, Lamppu, Lempinen, Niinistö-Sivuranta, Nordlund-Spiiby, Paloniemi, Rode, Goman, Hietala, Pirinen, Seppälä. 2016. [Verkkodokumentti]. Liikettä niveliin -Ammatillisesta koulutuksesta ammattikorkeakouluun johtavien opintopolkujen ja koulutusasteiden yhteistyön toimivuus. Saatavana: https://karvi.fi/app/uploads/2016/02/KARVI_0216.pdf
- Järvinen J. 2018. Opettaja. Haastattelu. Haastateltu 11.4.2018
- Kananen J. 2014. Toimintatutkimus kehittämisen muotona. Miten kirjoitan toimintatutkimuksen opinnäytetyönä? Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kandelberg L. ja Kokko S. 2018. Opiskelijahaastattelu. Haastateltu 22.5.2018.
- Kero M. 2018. Media-alan opiskelija. Haastattelu 11.4.2018.
- Keski-Pohjanmaan Koulutusyhtymä (KPEDU). [Verkkosivu]. [10.7.2018]. Saatavana: <http://kpedu.fi>
- Kiviharju J. 2018. Kouluttaja. Haastattelu 11.4.2018
- Mannermaa, M. 1999. WSOY. Tulevaisuuden hallinta.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2018 [Verkkosivu]. [5.5.2018]. Saatavana: <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esitys/3507160/reformi/tutkinonosat>

Opetus- ja kulttuuriministeriö, Mikä muuttuu ammatillisessa koulutuksessa työelämälle? 2018 [Verkkodokumentti]. [5.5.2018]. Saatavana: http://minedu.fi/documents/1410845/4297550/OKM_AKR_mika_muuttuu_tyoelama.pdf/9f7fb2b6-ab52-4dc1-861e-a1fc5aace194

Opetus- ja kulttuuriministeriö, Mikä muuttuu ammatillisessa koulutuksessa koulutuksen järjestäjälle? 2018 [Verkkodokumentti]. [22.5.2018]. Saatavana: <http://minedu.fi/documents/1410845/4297550/OKM+AKR+mika+muuttuu+jarjestajalle.pdf/43824d21-bf2a-4a57-a872-b3bcd3f01b67/OKM+AKR+mika+muuttuu+jarjestajalle.pdf.pdf>

Opetus- ja kulttuuriministeriö, Mikä muuttuu ammatillisessa koulutuksessa opiskelijalle? 2018 [Verkkodokumentti]. [22.5.2018]. Saatavana: <http://minedu.fi/documents/1410845/4297550/OKM+AKR+mika+muuttuu+opiskelija.pdf/6952c82f-92af-4c9d-853b-7e1ed1b3ed7b/OKM+AKR+mika+muuttuu+opiskelija.pdf.pdf>

Opetushallitus. [Verkkosivu]. [30.5.2018]. Saatavana: https://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/laadunhallinnan_tuki/wbl-toi/menetelmia_ja_tyovalineita/swot-analyysi

Petäjä T. 2018. Toisen asteen koordinaattori. Haastattelu 27.3.2018.

Pohjois-Karjala, Jatkoväylä. 2017. [Verkkodokumentti]. [25.5.2018] Saatavana: http://pkky-wp.pkky.fi/ammattiura/wp-content/uploads/2017/05/Jatkovayla_Pohjois_Karjala_31082017.pptx

Ratkaisujen Suomi, Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma. 2015 [Verkkodokumentti]. [27.8.2018]. Saatavana: https://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1427398/Ratkaisujen+Suomi_FI_YHDISTETTY_netti.pdf

Rubin, Anita (2004) Tulevaisuudentutkimus tiedonalana. TOPI – Tulevaisuudentutkimuksen oppimateriaalit. Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto. [Verkkosivu]. [26.6.2018]. Saatavana: <https://tulevaisuus.fi/>

Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Kulttuurituottajan Opetussuunnitelma, 2018, [Verkkosivu]. Saatavana: <https://opinto-opas.seamk.fi/index.php/fi/21/fi/52/KUTU18/year/2018>

Väisälä, M. 2018. IT- ja media-alan toimialapäällikkö. Haastattelu 15.6.2018.

Witting, M. 2014. Suomen sijoittuminen kansainvälisessä koulutusvertailussa riippuu tarkastelutavasta. [Verkkosivu]. Tilastokeskus. [18.3.2018]. Saatavana: https://www.stat.fi/artikkelit/2014/art_2014-09-29_001.html?s=0

Yle, Kivioja, K-M 2014, [Verkkosivu]. [22.5.2018]. Saatavana: <https://yle.fi/uutiset/3-7667008>

LIITTEET

Liite 1. Jatkoväylän palaute.

Liite 2. Aikuisopiskelijat väyläopinnoissa

Liite 1 Jatkoväylän palaute

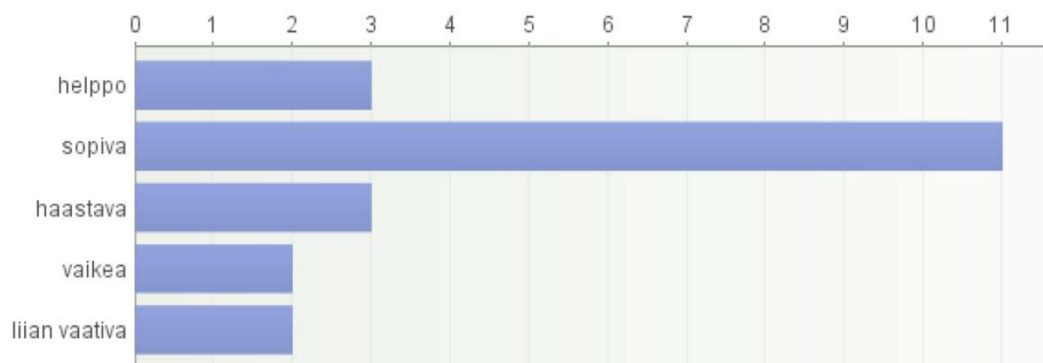
1. arvioi seuraavia väittämiä 1= huono, huonosti.. 4 = erinomainen, erinomaisesti

Vastaajien määrä: 20

	huono	kohtalainen	hyvä	erinomainen	Yhteensä	Keskiarvo
Väyläopintoihin ohjaaminen	2	6	11	1	20	2,55
Centrian opettajalta saamani ohjaus ja palaute	2	3	13	2	20	2,75
Oma aktiivisuuteni opintojaksolla	2	4	11	3	20	2,75
Oma ajankäyttöni opintojaksolla	2	7	10	1	20	2,5
Verkko-opiskeluvalmiuteni	1	9	7	3	20	2,6
Väyläopinnot lisäsivät ammatillista osaamistani	2	7	9	2	20	2,55
Väyläopinnot lisäsivät jatko-opiskeluvalmiuksiani	2	4	11	3	20	2,75
Sain liitettyä väyläopinnot omiin ammatillisiin opintoihini	4	3	8	5	20	2,7
Yhteensä	17	43	80	20	160	2,64

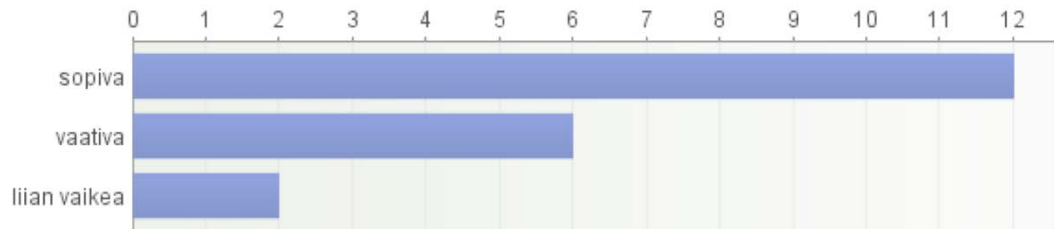
2. Opintojaksojen sisältöjen vaativuustaso

Vastaajien määrä: 19

3. Opintojakson työmäärä ja kuormittavuus

Vastaajien määrä: 19

4. Jos keskeytit väyläopinnot, niin kerro miksi?

Vastaajien määrä: 4

- Sain opiskelupaikan amk:sta.
- En kyennyt tekemään englannin kurssin tehtäviä, sillä ne olivat minulle aivan liian hankalia.
- Liian paljon tekemistä ja niin vähän aikaa. Tuutori selitti todella huonosti kaiken ja muutenkin koko sivusto oli todella sekava.
- Oman elämänmuutosten takia

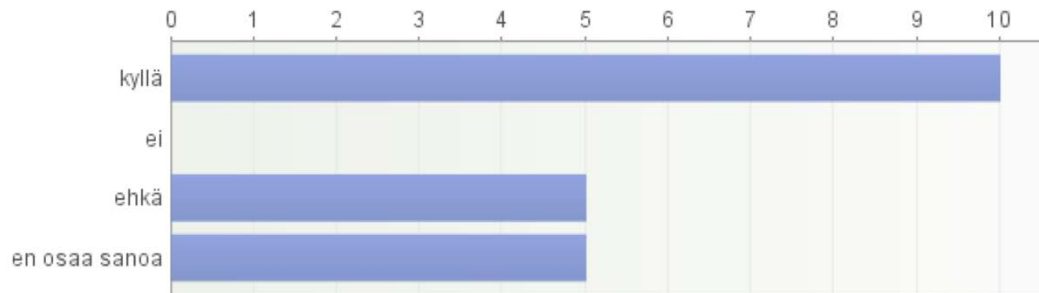
5. Vahvistiko väyläopinnot halukkuuttasi opiskella AMK:ssa perustutkinnon jälkeen?

Vastaajien määrä: 20

6. Aiotko hakea ammattikorkeakouluun perustutkinnon jälkeen?

Vastaajien määrä: 20

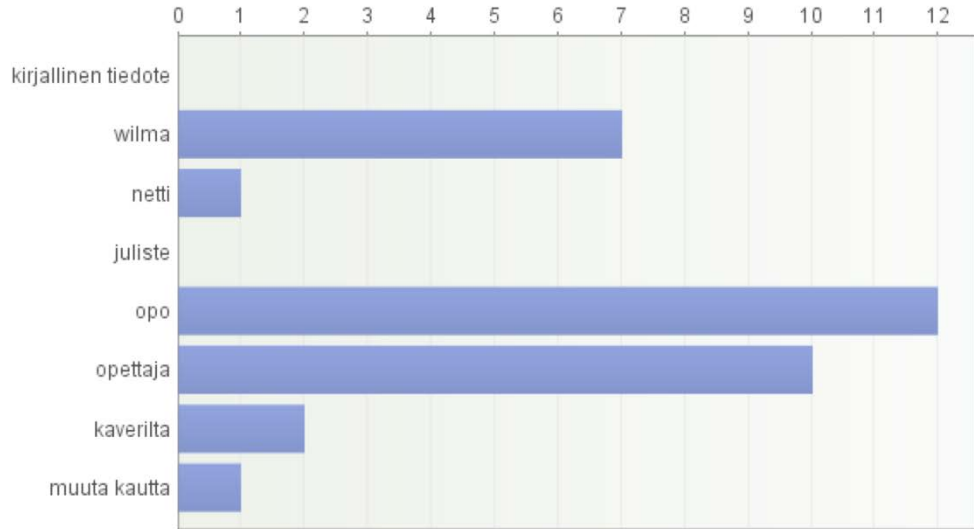
7. Miten kehittäisit väyläopintoja, väyläopiskelua?

Vastaajien määrä: 7

- Työn ja perheen ohella jättäisin viikottaiset tehtäväpalsutukset pois ja keskittyisin tekemään kaikki annetun ajanjakson sisällä, sillä joku viikko jouduin hutaista tehtävän ja toisella viikolla kerkesin taas tehdä hieman enemmän eli seuraavien viikkojen tehtäviä.
- Ei tule mieleen mitään kehitettävää.
- sivustot paljon helpommaksi ja ohjeet selkeämmiksi
- Ensikertalaisille selkeämmät ohjeet miten homma toimii.
- En tiedä
- Helpommat ohjelmat jolla voi tehdä tehtävät. nimittäin itselläni ei oikein palautus ja esim. Kyvyt.fi toiminut ja en osannut käyttää hyvin niitä ohjelmia vaikka aihe olisikin ollut helppo.
- Juurikin niin että tehtävien palautuksessa olisi joustovara että voisi ikäänkuin urakoida tehtäviä ajatuksella enemmänkin kun aikaa on. Eli palautuspäivämäärät olisi haluttaessa muokattavissa.

8. Mistä sait tietoa väyläopinoista?

Vastaajien määrä: 20

Liite 2 Aikuisopiskelijat väyläopinnoissa

CASE 1

Taustaa

Opiskelija on aloittanut syksyllä 2017 lähihoitajaopinnoissa Kokkolassa. Perheellinen.

Tieto opinnoista

Opintojen alussa opiskelija on osallistunut ryhmäinfoon, jossa on kerrottu väyläopinnoista. Opiskelijan lisäksi useat muut myös innostuivat opinnoista. Opiskelijan sanoin: Opinnoissa on vain 2-3 lähiopetuspäivää viikossa ja etäpäiviä on luvattoman paljon. Eli aikaa AMK-opintoihin oli opiskelijan mielestä käytettävissä. Opiskelija ajatteli testaavansa AMK-opintoja, onko hänestä niitä suorittamaan.

Opintojen toteutuminen

Opiskelija suoritti syksyllä 2017 Opiskelu- ja työelämätaidot 3 op. Hänen mielestään kurssi oli mielenkiintoinen ja helppo verkkokurssi. Kaikki tehtävät aukesivat heti ja hän sai tehtyä ne oman aikataulun mukaan nopeasti ”pois huolesta”. Seuraavaksi opiskelija pohtii ilmoittautuuko kesäjaksolle Päihdetyön peruskurssille 5 op. Kesällä on myös ammatillisiin opintoihin kuuluva työpaikalla tapahtuvan oppimisen jakso. Opiskelija haluaisi etukäteistietoa, miten opinnot suoritetaan mm. saako kaikki materiaalit ja tehtävät tehdä omaan tahtiin. Se pohdituttaa myös, jaksako työssä ollessa keskittyä opintoihin.

Hakeutuminen AMK-opintoihin

Opiskelija ei osaa vielä sanoa hakeeko ammatillisen koulutuksen jälkeen ammattikorkeakouluun. Hänen mielestään suoritetusta kurssista on hyötyä jo nykyisissä opinnoissa ja työelämässä opintojen jälkeen. Hän ei ole pahoillaan siitä, että amk-opinnot eivät anna korvaavuuksia ammatillisiin opintoihin.

Kehitysehdotuksia / kokemuksia

Keneltä voi kysyä tarkemmin amk-opintojen suorittamisesta ja käytännön toteutuksesta? Averkko-sähköposti?

Infossa kannattaa muistaa listaus ”Aloita näistä” ja ”Jatka kiinnostuksesi mukaan näihin”. Haastatellun opiskelijaryhmästä kolme ilmoittautui Seksuaaliterveyden perusteet 2 op –opintoihin ja yksi Monikulttuurisuus sosiaali- ja terveystalalla 5 op –opintoihin. Useimmat säikähtivät jo ensimmäistä tehtävää ja ainakin osalta opinnot ovat jääneet kesken.

Tiedottaminen heti opintojen aluksi antaa opiskelijalle aikaa suorittaa useampia kursseja ja sovitella amk-opinnot sellaiselle ajalle, jolloin ammatilliset opinnot ovat rauhallisemmassa vaiheessa.

CASE 2

Taustaa

Opiskelija on aloittanut syksyllä 2017 lähihoitajaopinnoissa Kokkolassa. Perheellinen (mm. 2-vuotias lapsi kotona).

Tieto opinnoista

Opintojen alussa opiskelija on osallistunut ryhmäinfoon, jossa on kerrottu väyläopinnoista. Opiskelijan lisäksi useat muut myös innostuivat opinnoista ja hakeutuivatkin opintoihin. Opiskelijalla oli selkeästi kaveri, jonka kanssa päättivät yhdessä suorittaa yhden kurssin maistiaisiksi.

Opintojen toteutuminen

Opiskelija suoritti syksyllä 2017 Opiskelu- ja työelämätaidot 3 op. Hänen mielestään kurssilla sai pohtia, millainen olen opiskelijana tällä hetkellä. Opiskelijan mielestä kurssi auttaa ammatillisessa kehittämisessä. Aluksi kurssin tekeminen tuntui monimutkaiselta. Kaikki linkit eivät toimineet. Opiskelu kuitenkin onnistui, kun luki huolellisesti ohjeet ja oli rohkeasti yhteydessä kurssista vastaavaan opettajaan. Saatu palaute oli asiallista ja kehittävää. Opiskelija pyysi muistuttamaan opintoihin hakeutujia, että opinnot ovat itsenäistä opiskelua verkossa ja opinnoista täytyy ottaa itse vastuu.

”Maistelu” tuntui hyvältä ja hän aikoo hakeutua syksyllä opiskelemaan lisää, jos lähihoitajaopinnot sen sallivat. Keväällä on ammatillisiin opintoihin kuuluvia työpäivä tapahtuvien oppimisen jaksoja, joten opiskelija aikoi keskittyä niihin. Hän pelkäsi, että tehtävien aikataulutus olisi liian painostavaa kahden tärkeän harjoittelujakson lisäksi.

Hakeutuminen AMK-opintoihin

Opiskelija kertoi, että hakee luultavasti myöhemmin opiskelemaan ammattikorkeakouluun (sairaanhoitaja?).

Kehitysehdotuksia / kokemuksia

Infossa pystyi ilmoittautumaan heti opon kautta. Hyvä! Opiskelija ei meinannut löytää Centrian sivuilta oikeaa kurssia. Pitäisikö olla täppä ”Idiootit aikuiset ilmoittautuminen tästä”?

Centrian sivuilla näkyy haussa olevat kurssit tai ne kurssit, joihin on haku päättynyt. Entä, jos haluaisi suunnitella opintoja pidemmällä periodilla esim. ensi syksy? Näkeekö jostain ensi syksynä haussa olevat kurssit?

Tehtävien palautus oli tehtävä/viikko. Saako tähän joustoa?

Opiskelijan mielestä hänen ryhmästään kolme sai opinnot suoritettua, mutta viisi keskeytti ("kaikki putosi kerralla"). Nämä keskeyttäneet kannattaa haastatella tarkasti. Miksi? Osaisimmeko paremmin kertoa infossa millaista opiskelu on, tukea opintojen aikana vai onko syyt oppilaitoksista riippumattomia?

CASE 3

Taustaa

Opiskelija on aloittanut syksyllä 2016 merkonomiopinnoissa Kokkolassa. Perheellinen, uusi työpaikka tilitoimistossa.

Tieto opinnoista

Opiskelija on etsinyt tietoa itsenäisesti netistä. Opettajilla ei ollut juurikaan tietoa väyläopinnoista / avoimen amk:n opinnoista. Vastuuohjaaja Sari Innanen kylläkin ilmoitti opinnoista hankkeelle.

Opintojen toteutuminen

Opiskelija suoritti syksyllä 2017 Opiskelu- ja työelämätaidot 3 op, Informaatiolukutaito 3 op sekä Yritys ja yrityksen toimintaympäristö 5 op. Hänestä Opiskelu- ja työelämätaidot –opinnot olivat helppoja ja mielenkiintoisia. Samoin Informaatiolukutaito-opinnot olivat mielenkiintoiset. Opinnot sisälsivät vieraita termejä, mutta niistäkin selvittiin. Yritysoopinnot olivat selkeästi omaa opiskeltavaa ammattialaa ja hyödyttivät myös perustutkinnon opintoja.

Opiskelija arveli, että useimmille hänen ryhmänsä opiskelijoista väyläopinnot olisivat olleet ylivoimaisia, koska heillä oli jo vaikeuksia selvittää perustutkinnon opinnoista.

Hakeutuminen AMK-opintoihin

Opiskelija ei osannut vielä sanoa hakeutuuko ammattikorkeakouluun. Hän opiskelee tällä hetkellä pienimuotoisesti uuden työn ohella. Piti kuitenkin hyötynä sitä, että suoritukset saa myöhemmin hyväksi luettua amk-opintoihin.

Kehitysehdotuksia / kokemuksia

Ammattiopiston opettajat eivät osanneet kertoa väyläopinnoista eli heille enemmän tietoa ja sitä kautta infoa myös opiskelijoille.

CASE 4

Taustaa

Opiskelija on aloittanut syksyllä 2017 lähihoitajaopinnoissa Kokkolassa.

Tieto opinnoista

Opintojen alussa opiskelija on osallistunut ryhmäinfoon, jossa on kerrottu väyläopinnoista.

Opintojen toteutuminen

Opiskelija ilmoittautui syksyllä 2017 kurssille Seksuaaliterveyden perusteet 2 op. Hän kuitenkin perui osallistumisensa, kun huomasi, ettei aika riitä.

CASE 5

Taustaa

Opiskelija on aloittanut syksyllä 2017 lähihoitajaopinnoissa Kokkolassa.

Tieto opinnoista

Opintojen alussa opiskelija on osallistunut ryhmäinfoon, jossa on kerrottu väyläopinnoista. Opiskelijan lisäksi useat muut myös innostuivat opinnoista ja hakeutuivatkin opintoihin.

Opintojen toteutuminen

Opiskelija aloitti syksyllä 2017 opinnot Seksuaaliterveyden perusteet 2 op. Opinnot suoritettiin verkossa ja mukana oli myös ryhmätehtäviä. Opiskelija kertoi jättäneensä opinnot kesken, koska perhe, harrastukset ja vapaaehtoistyö veivät ajan.

Hakeutuminen AMK-opintoihin

Opiskelija ei ole vielä suunnitellut näin pitkälle. Hän on kyllä haaveillut sairaanhoitajan tai ensihoitajan ammatista.

Kehitysehdotuksia / kokemuksia

Opiskelijan mielestä kannattaa järjestää infotilaisuuksia jatkossakin. Tilaisuudessa voisi olla puhumassa myös jo opintoja suorittanut opiskelija.